Цэна 60 гр. Цэна 60 гр.

NIWA
Organ Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Ніва

Орган
Г.П. Беларускага
грамадска культурнага таварыства

№ 48 (144) БЕЛАСТОК, 30 ЛІСТАПАДА 1958 года ГОД III

Важная канферэнцыя

20 лістапада ў Беластоку адбылася канферэнцыя прадстаўнікоў Міністэрства асветы, Беластоцкай куратора і Галоўнага праўлення БГ-КТ у справе беларускага школьніцтва. Канферэнцыя праходзіла цэлы дзень і даволі дакладна праанапізавала стан нашай асветы. Было ўнесена таксама шмат прапаноў.

Складаючы справаздачу аб стане беларускіх школ, інспектар гэтых школ гр. Канапелька падаў да ведама, што ў гэтым годзе навучанне беларускай мовы як прадмета ўведзена ў 6-ці новых школах.

На важны недахоп у пашырэнні беларускай сярэдняй асветы, у тым ліку і ў падрыхтоўцы беларускіх настаўнікаў, указаў дырэктар педагагічнага ліцэя ў Бельску, гр. Канашынскі. Гэтым недахопам з'яўляецца недастатковая колькасць месц у інтэрнаце Педагагічнага ліцэя і адсутнасць інтэрнатаў пры беларускіх агульнаадукацыйных ліцэях у Бельску і Гайнаўцы. Дырэктар Завочнай Настаўніцкай студыі ў Беластоку патрабаваў прысцяшэння прыезду выкладчыкаў па беларускай мове і літаратуры, з прычыны адсутнасці якіх зрываецца план работы аддзялення белфілалогіі гэтай Студыі.

Дарэчы будзе заўважыць, што брак гэтых выкладчыкаў дрэнна адбіваецца і на самапачуцці студэнтаў беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта, якія з не меншай нецярплівасцю чакаюць прафесараў па мове і літаратуры.

Інспектар павятовага інспектарату асветы ў Гайнаўцы, гр. Самоцік, гаварыў аб недахопе кадраў беларускіх настаўнікаў. Прычыну гэтага недахопу ён бачыць у тым, што беларусы — выпускнікі вышэйшых навучальных устаноў не вяртаюцца ў беларускія школы.

Гр. Самоцік звярнуў таксама ўвагу на слабы кантакт з інспектарамі асветы з боку нашага Таварыства.

Аб праблеме беларускіх падручнікаў, аб якой мы не раз пісалі, гаварыў візітатар беларускіх школ, гр. Лесядзінскі. Ён заявіў, што калі гэта праблема будзе вырашана, тады зменяцца адносіны настаўнікаў да навучання прадмета беларускай мовы.

Гр. Станкевіч, старшыня ГП БГ-КТ, сцвярдзіў, што сучасны стан беларускага школьніцтва толькі ў мінімальнай ступені забяспечвае патрэбы нашага насельніцтва. Ён звярнуў увагу, што мала яшчэ беларускіх дзяцей абнята навучаннем беларускай мовы, што шмат выпускнікоў Бельскага педагагічнага ліцэя, якія закончылі беларускія класы, не знаходзяцца ў беларускім асяроддзі, што прадукцыя гэтага ліцэя не з'яўляецца прадукцыяй кадраў для беларускіх школ. Далей старшыня Станкевіч прапанаваў, каб у Педагагічным ліцэі ў Бельску вывучалася гісторыя Беларусі і быў віцэ-дырэктар да беларускіх класаў.

Куратар Беластоцкай кураторыі, гр. Лойка гаварыў аб патрэбе бліжэйшых сувязей нашага Таварыства з кураторыумам. Не без прычыны быў яго жаль у адрас Таварыства, каб яно больш спраў вырашала ў Беластоку, а не ў Варшаве.

Начальнік Мауэрсберг з Міністэрства асветы, гаворачы аб тэндэнцыі ўзросту ліку вучняў, якія вывучаюць беларускую мову як прадмет, падкрэсліў добры бок гэтай тэндэнцыі, які дазваляе ахапіць вывучэннем беларускай мовы шырэйшы круг дзяцей. Цікавай была прапанова гр. Мауэрсберга, каб школьныя гурткі ТПП-Р у беларускіх і змешаных школах спецыялізаваліся ў пазнаванні жыцця БССР.

Гр. Туронак, член прэзідыума ГП БГ-КТ, выступіў з прапановай, каб Таварыства супольна з кураторыумам апрацавала доўгатэрміновы план развіцця беларускага школьніцтва на Беласточчыне.

Намеснік дырэктара дэпартамента агульнаадукацыйных школ Міністэрства асветы, гр. Лярва, падсумоўваючы вынікі канферэнцыі, падкрэсліў, што нарада гэтая з'яўляецца ўступам да больш цеснага супрацоўніцтва і што ёсць усе ўмовы, каб гэтае супрацоўніцтва дало добрыя вынікі.

(рл)

Вестки з БССР

Беларуская кукуруза

Днямі апублікавана пастанова Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі і Савета Міністраў БССР аб выніках выканання сацыялістычных абавязацельстваў па вырошчванню кукурузы ў калгасах і саўгасах рэспублікі ў 1958 годзе.

Вынікі 1958 года паказваюць, што ва ўсіх раёнах Беларусі нават у такім неспрыяльным па ўмовах надвор'я годзе як сёлетні, пры клапатлівых адносінах да вырошчвання кукурузы, пры захаванні правіл агратэхнікі можна атрымліваць высокія ўраджаі гэтай культуры. Розніца толькі ў тым, што ў паўднёвых раёнах рэспублікі некаторыя гатункі могуць паспець і даць зерне высокай спеласці, а ў больш паўночных раёнах — зялёную масу і пачаткі малочнай спеласці.

Са 143 тысяч гектараў кукурузы, убраных у рэспубліцы на сілас, атрымана зялёная маса ў сярэднім па 252 цэнтнеры з кожнага гектара. Гэта дазволіла закласці звыш трох мільёнаў тон кукурузнага сіласу, або ў тры разы больш, чым у 1957 годзе.

Найбольшых вынікаў дасягнулі работнікі сельскай гаспадаркі Брэсцкай вобласці.

Цэнтральны Камітэт КП Беларусі і Савет Міністраў БССР абавязалі ўсе партыйныя органы, пярвічныя партыйныя і камсамольскія арганізацыі, кіраўнікоў калгасаў, савецкіх і сельскагаспадарчых органаў падвесці ў кожным калгасе і саўгасе вынікі вырошчвання кукурузы ў 1958 годзе, абагульніць перадавы вопыт, старанна разабраць памылкі і недахопы ў вырошчванні кукурузы і на аснове гэтага распрацаваць мерапрыемствы, якія забяспечаць атрыманне ў 1959 годзе не менш чым трыста цэнтнераў зялёнай масы кукурузы з пачаткамі з гектара на ўсёй плошчы пасеваў (сёлета ў Брэсцкай вобласці сабран ураджай зялёнай масы кукурузы з пачаткамі па 358 цэнтнераў у сярэднім з кожнага гектара).

Беларусь — краіна вулканаў

Калектыў Інстытута геалагічных навук Акадэміі навук БССР на працягу года вёў работу над літолага - фацыяльнымі картамі. У рэспубліцы яны створаны ўпершыню і прызначаюцца для спецыяльнага савецкага атласа да Міжнароднага геалагічнага кангрэсу.

Кожная з карт адлюстроўвае пэўны адрэзак геалагічнага часу. На адной з іх незвычайная штрыхоўка. Яна ахоплівае некалькі раёнаў рэспублікі на паўднёвым захадзе. Лініямі абазначаны вулканічныя пароды. У выніку даследаванняў устаноўлена, што прыкладна каля 500 мільёнаў год назад на цяперашняй тэрыторыі Беларусі дзейнічалі вулканы. Сляды гэтага далёкага мінулага знойдзены ў Івацэвіцкім, Маларыцкім, Бярозаўскім і іншых раёнах.

Заканчваецца таксама складанне палеатэктанічных карт, якія адлюстроўваюць умовы залягання старадаўніх горных парод.

Беларусь — Польшча — Фінляндыя

У палове гэтага месяца ў Мінску адбылася першая міжнародная сустрэча па цяжкай атлетыцы паміж зборнымі камандамі Польскай Народнай Рэспублікі, Фінляндыі і Беларусі.

Як піша «Чырвоная змена», сустрэча выклікала незвычайную цікавасць. Цяжкаатлетаў трох краін віталі прадстаўнікі спартыўнай грамадскасці і прэзідэнт Міжнароднай федэрацыі гіравога спорту Бруно Нюберг (Фінляндыя), які прыбыў у беларускую сталіцу разам са спартсменамі сваёй краіны.

У выніку па суме ачкоў, набраных спартсменамі ва ўсіх сямі вагавых катэгорыях, каманды Беларусі і Польскай Народнай Рэспублікі падзялілі першае і другое месцы. Фінскія штангісты засталіся трэцімі.

У час спаборніцтваў трэнеру калектыву Беларусі заслужанаму майстру спорту Н. Лапідусу за вялікі ўклад, які ён унёс у развіццё цяжкай атлетыкі і ў сувязі з 50-годдзем з дня нараджэння, прадстаўнік Усесаюзнага камітэта фізкультуры і спорту ўручыў граматы камітэта, а прэзідэнт Міжнароднай федэрацыі гіравога спорту — вялікі залаты медаль.

(рл)

Родныя краявіды

Восень. фота — *І. Рыбінскі*

Семінар, прысвечаны 40-годдзю Савецкай Беларусі

21—22 лістапада г. г. Польска - савецкі Інстытут арганізаваў у Варшаве семінар, прысвечаны 40-годдзю існавання Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Удзельнікамі семінара былі: значная група дзеячоў Беларускага грамадска - культурнага таварыства з Беластока і Варшавы, дзеячы Таварыства Польска-савецкай дружбы з усёй краіны і запрошаныя госці.

У першы дзень удзельнікі заслухалі дыскусійны даклад на тэму: «Фарміраванне беларускай культуры». Даклад прачытаў працаўнік Польска-савецкага Інстытута—мгр Юркоўскі. На другі дзень выступіла з дакладам аб шматвяковай супольнай барацьбе беларусаў і палякаў мгр. Язвінская. Пасля дакладаў працягвалася ажыўленая дыскусія.

Удзельнікі дыскусіі гаварылі аб багацці беларускай культуры і аб тым, што яна яшчэ мала вядомая ў Польшчы. Многа таксама гаварылася аб багатых традыцыях дружбы беларусаў з палякамі і аб тым, як гэтыя два народы супольна вялі барацьбу супраць царызма, санацыі і фашызма. Таварыства польска - савецкай дружбы будзе арганізаваць такія даклады ва ўсіх ваяводскіх гарадах.

Ва ўсёй Польшчы будуць адбывацца лекцыі і гутаркі аб 40-годдзі БССР. (аа)

ТЭЛЕГРАМА

Піліпу ПЕСТРАКУ

МІНСК,

Дарагі Пілiп Сямёнавіч!

У сувязі з 55 гадавінай з дня Вашага нараджэння прыміце ад нас і нашых чытачоў самыя сардэчныя пажаданні.

Жадаем Вам добрага здароўя і выдатных творчых поспехаў у літаратурнай працы.

Калектыў рэдакцыі «Ніва»

ПРЫПАМІНАЕМ,

што да 10. XII. г. г. прымаецца падпіска на „Ніву“ на 1959 г.

На службе ў чалавека

Недалёка ад Варшавы, у сасновым бары, раскінулася невялічкае мястэчка Сверк. Яшчэ зусім нядаўна мала хто ведаў аб ім у Польшчы, а цяпер Сверк вядомы ўсёй краіне. Крыху больш як два месяцы назад тут пачаў працаваць галоўны цэнтр ядзерных даследаванняў Польскай Акадэміі навук, які адкрыў вялікія перспектывы ў галіне мірнага выкарыстання атамнай энергіі ў Польшчы і шырокіх навукова-даследчых работ. Вось што расказвае ўпаўнаважаны ўрада па пытаннях выкарыстання ядзернай энергіі ў Польшчы В. Біліг:

Устаноўлены ў Сверку атамны рэактар, які паставіў нам Савецкі Саюз, з'яўляецца першым у Польшчы. Ён мае асаблівае значэнне, бо, як вядома, рэактар з'яўляецца асноўным элементам, самай галоўнай прыладай у практычным выкарыстанні ядзернай энергіі. Ён служыць перш за ўсё фізікам і хімікам для навукова-даследчых мэт. Акрамя таго, пры дапамозе гэтага рэактара прадугледжана вытворчасць радыёактыўных ізатопаў для прамысловасці і медыцыны. Новы рэактар мае для нас велізарнае значэнне і з таго пункту гледжання, што ён прадстаўляе сабой як бы пачатак вялікіх работ у галіне ядзернай энергетыкі.

Увядзеннем у эксплуатацыю атамнага рэактара закончылася першая чарга будаўніцтва галоўнага цэнтра ядзерных даследаванняў у Сверку. У бліжэйшыя гады ў гэтым цэнтры будуць узведзены іншыя збудаванні. Цяпер вядзецца будаўніцтва двух паскаральнікаў для навуковых мэт. Будуць пабудаваны таксама радыёхімічная лабараторыя, лабараторыя ядзернай энергетыкі, цэнтральныя электронныя майстэрні для вырабу мадэлей атамнага абсталявання і іншыя аб'екты. Сверк стане важнейшым навуковым цэнтрам у галіне мірнага ўжывання ядзернай энергіі.

У варшаўскім раёне Жэрань размешчан буйны навукова-даследчы цэнтр хіміі і ядзернай тэхналогіі. Ён аб'ядноўвае некалькі навуковых інстытутаў. Інстытут тэхналогіі рэактарных матэрыялаў вядзе ў лабараторных умовах даследаванні ў галіне вытворчасці урану. Працуюць таксама інстытут радыёхіміі і інстытут аналітычнай хіміі.

Другім важным цэнтрам ядзерных даследаванняў з'яўляецца кракаўскі. Буйнейшай устаноўкай гэтага цэнтра з'яўляецца цыклатрон, мантаж якога ўжо закончан.

У Кракаве ёсць таксама навукова-даследчы інстытут, які займаецца ў асноўным праблемамі касмічнага выпраменьвання. Шматгранная дзейнасць інстытута прыносіць вялікую дапамогу народнай гаспадарцы. Работнікі інстытута ўжываюць ізатопы ў розных галінах прамысловасці. Імі ж ужыт метад вымярэння радыяцыі ў горназдабываючай прамысловасці. Распрацаван таксама метад прафіліроўкі нафтавых шчылін, які мае вялікае значэнне пры адшуканні новых месцанараджэнняў. Новы метад ужо ўжываецца ў нафтавай прамысловасці. Цяпер укараняецца новы метад вымярэння радыёактыўнасці пры адшуканні залежаў калійных солей.

Вялікая ўвага ўдзяляецца падрыхтоўцы спецыялістаў у галіне мірнага выкарыстання атамнай энергіі. Пры горнаметалургічнай акадэміі ў Кракаве створана школа, у якой інжынеры — выпускнікі акадэміі праходзяць перападрыхтоўку і атрымліваюць веды ў галіне атамнай энергіі. Рыхтуецца да адкрыцця ў Варшаве вышэйшая школа па падрыхтоўцы спецыялістаў ядзернай энергіі. Дзесяткі спецыялістаў будуць падрыхтаваны ў Савецкім Саюзе.

У краіне створан інстытут ядзерных даследаванняў. Інстытут распрацаваў каля 100 навуковых работ з галіны атамнай энергіі. Праводзяцца важныя работы па расшырэнню сыравіннай базы.

У польскіх вышэйшых навучальных установах вучыцца ў гэтым годзе каля 900 замежных студэнтаў з 27 краін. Найбольш іх ёсць у Варшаве. Толькі ў Палітэхніцы вучыцца 189 замежных студэнтаў.

На здымку: студэнты з Іярданіі і Судана вучацца на авіяфакультэце варшаўскай Палітэхнікі.

Фота — ЦАФ.

Маскоўскія нарады прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый маюць вялікае гістарычнае значэнне

Газета «Жэньмінь Жыбао» апублікавала артыкул «Новы этап у міжнародным камуністычным руху», прысвечаны гадавіне маскоўскіх нарад прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый і прынятым на іх дэкларацыі і маніфеста міру. У артыкуле гаворыцца, што гэтыя нарады і прынятыя на іх дакументы маюць вялікае гістарычнае значэнне. Цяпер, піша газета, калі мінула першая гадавіна маскоўскіх нарад і Маскоўскай дэкларацыі і маніфеста, зусім ясна, што яны фактычна сталі праграмай міжнароднага камуністычнага руху і адлюстроўваюць цвёрдую волю народаў абараніць мір, заклікаюць народы да згуртаванасці і яднання, прадухілення вайны і абароны міру. Пасля заканчэння гэтага года, піша «Жэньмінь Жыбао», людзі больш выразна заўважылі: гэтыя самыя вялікія па сваіх маштабах міжнародныя нарады камуністычных і рабочых партый пасля роспуску Камуністычнага інтэрнацыянала, заклаўшы новую ідэалагічную і палітычную аснову для адзінства міжнароднага камуністычнага руху, сапраўды адкрылі новы этап у міжнародным камуністычным руху.

Мінулы год, падкрэслівае газета, яшчэ раз прадэманстраваў яркі кантраст паміж працвітаючым лагерам сацыялізма і адцвітаючым лагерам імперыялізма. У першай палавіне гэтага года ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года валавая прадукцыя прамысловасці ЗША скарацілася на 10,8 працэнта, а ў Савецкім Саюзе ўзрасла на 10,5 працэнта. Прамысловая вытворчасць у Англіі пасля трохгадовага застою працягвае скарачацца, а прамысловая вытворчасць у КНР няспынна расце. У першай палавіне гэтага года ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года прамысловая вытворчасць у сацыялістычным лагеры ў сярэднім узрасла на 13 працэнтаў, а ў ЗША, Англіі, Францыі, Заходняй Германіі і Японіі ў сярэднім скарацілася на 4,6 працэнта. Удзельная вага прамысловай прадукцыі сацыялістычных краін у сусветнай прамысловай прадукцыі павялічыцца прыкладна з 33 працэнтаў у мінулым годзе да 38—40 працэнтаў у гэтым годзе.

У галіне навукі і тэхнікі, адзначае «Жэньмінь Жыбао», Савецкі Саюз перавысіў і будзе далей перавышаць ЗША. Трэці савецкі штучны спадарожнік Зямлі — аўтаматычная навуковая касмічная лабараторыя ў поўным сэнсе гэтага слова — працягвае палёт. Аднаступеньчатая геафізічная ракета, запушчаная ў другі раз у гэтым годзе ў Савецкім Саюзе, дасягнула 450-кіламетровай вышыні і дакладна вярнулася ў намечанае месца. ЗША могуць толькі ўздыхаць, гледзячы на неба. Гэтыя акалічнасці гавораць аб тым, што сацыялістычны лагер у мірным спаборніцтве бясспрэчна пераможа імперыялістычны лагер.

За гэты год сацыялістычны лагер, узначальваемы Савецкім Саюзам, у барацьбе за мір ва ўсім свеце і падтрымку руху за нацыянальную незалежнасць дабіўся велізарных перамог. А палітыцы агрэсіі і экспансіі, палітыцы «балансавання на грані вайны», праводзімай імперыялістычным блокам, асабліва амерыканскім імперыялізмам, быў нанесен цяжкі ўдар.

У гэтым годзе, працягвае «Жэньмінь Жыбао», камуністычныя і рабочыя партыі ўсіх краін сваёй нястомнай работай дабіліся яшчэ больш шырокага і магутнага разгортвання міжнароднага камуністычнага руху. Камуністычная партыя Савецкага Саюза дабілася вялікіх поспехаў у справе кіраўніцтва савецкім народам у камуністычным будаўніцтве і ўнесла выдатны ўклад у справу аб'яднання ўсіх міралюбівых сіл усяго свету. Антысавецкі паклёп сучасных рэвізіяністаў ні ў малейшай ступені не можа пашкодзіць вялікай Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, якая з'яўляецца цэнтрам адзінства міжнароднага камуністычнага руху. Наадварот, КПСС карыстаецца яшчэ большым аўтарытэтам сярод працоўных усяго свету. XXI з'езд КПСС, да склікання якога КПСС вядзе актыўную падрыхтоўку, і натхняючыя сэрцы людзей кантрольныя лічбы развіцця народнай гаспадаркі Савецкага Саюза на 1959 — 1965 гг., якія будуць прыняты на гэтым з'ездзе, з'явяцца важнай вяхой у справе паскарэння камуністычнага будаўніцтва.

Спыніўшыся на поспехах, дасягнутых камуністычнымі і рабочымі партыямі сацыялістычных краін у справе мабілізацыі шырокіх народных мас на хутчэйшую пабудову сацыялізма, «Жэньмінь Жыбао» падкрэслівае ўзрастаючае з кожным днём значэнне камуністычных партый у розных краінах Еўропы, Азіі, Афрыкі і Амерыкі.

Нарады прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый у Маскве паклалі пачатак новаму этапу яшчэ большага росквіту міжнароднага камуністычнага руху, азнаменавалі вялікі пералом сусветнай палітычнай абстаноўкі, якая выяўляецца ў тым, што вецер з усходу пачаў пераважаць над ветрам захаду. Мір і сацыялізм, бясспрэчна, будуць і ў далейшым атрымліваць новыя і новыя перамогі.

Дырэктывы XII Пленума ЦК ПАРП

Задачы ў галіне павелічэння вытворчасці прыватных сялянскіх гаспадарак і развіцця грамадскай ініцыятывы ў вёсцы

XII Пленум ЦК ПАРП у Дырэктывах па сельскай гаспадарцы падкрэслівае, што на працягу апошніх двух год створаны спрыяючыя ўмовы для далейшага развіцця вытворчасці сялянскіх гаспадарак. Аднак развіццё сялянскіх гаспадарак не павінна быць пушчана на самапас. Нельга ў гэтых адносінах разлічваць толькі на стыхійнае ўздзеянне эканамічных стымулаў, хаця яны вельмі важныя.

Побач з тымі стымуламі, якія дзейнічалі да гэтага часу, неабходна ўжываць цэлы шэраг іншых эканамічных і арганізацыйных сродкаў, каб павялічыць сельскагаспадарчую вытворчасць.

ЦК ПАРП прапануе наступныя сродкі:

1) Павялічыць уздзеянне дзяржавы на сельскагаспадарчую вытворчасць. Спалучаць гэтае ўздзеянне з далейшым развіццём і ўмацаваннем сялянскіх форм самакіравання. Уздзеянне дзяржавы на павелічэнне вытворчасці сельскай гаспадаркі павінна ісці па шляху павелічэння кантрактацыі, павелічэння крэдытаў сялянскім гаспадаркам для развіцця пэўных галін сельскагаспадарчай вытворчасці, па шляху дыферэнцыяцыі падаткаў у залежнасці ад патрэб сялянскіх гаспадарак, па шляху павелічэння колькасці школ з сельскагаспадарчай прафесіяй, затрымання працэсу драблення гаспадарак і г. д.

2) Прынятая форма развіцця розных родаў сельскагаспадарчых кааперацый аказалася правільнай, і таму неабходна развіваць яе далей. Развіццё розных форм сельскагаспадарчых кааперацый дапамагае павялічваць вытворчасць, пераўтварае свядомасць селяніна, дапамагае ў будаўніцтве сацыялізма ў вёсцы. Асабліва важным з'яўляецца той факт, што развіваючы кааперацыю ў вёсцы, падрываем і абмяжоўваем існуючую яшчэ ў вёсцы эксплуатацыю.

У Дырэктывах XII Пленума ўказваецца, што развіццё прыватных сялянскіх гаспадарак, павелічэнне іх вытворчасці, побач з развіццём калектыўных гаспадарак з'яўляецца неабходнай умовай у барацьбе за павелічэнне колькасці сельскагаспадарчых прадуктаў. Патрэбы хутчэйшага павелічэння колькасці сельскагаспадарчых прадуктаў вынікаюць з хуткага развіцця прамысловасці, а тым самым з пастаянна павялічваючыхся патрэб гарадскога насельніцтва.

Вельмі важнай у агульнадзяржаўным маштабе з'яўляецца Беластоцкае ваяводства, якое вядома ў краіне пераважна як сельскагаспадарчае. Павелічэнне вытворчасці сельскіх гаспадарак у Беластоцкім ваяводстве звязана таксама з развіццём культуры сельскагаспадарчай працы. Каб даць дзяржаве больш хлеба, мяса, малака, сыравіны і г. д., неабходна пераадолець дзедаўскія метады сельскагаспадарчай працы. У Беластоцкім ваяводстве асабліва важным з'яўляецца павелічэнне колькасці сельскагаспадарчых школ. Ужыванне навуковых метадаў сельскагаспадарчай вытворчасці ў нашай вёсцы дае велізарныя вынікі. Гэта якраз улічваюць дырэктывы XII Пленума ЦК ПАРП.

У. Л

(Працяг будзе)

Літаратурная старонка

Трыбуна Беларускага літаратурнага аб'яднання ў Беластоку № 6

ДЗІМІТРЫ ШАТЫЛОВІЧ

Дзімітры Шатыловіч нарадзіўся ў 1926 годзе ў вёсцы Чаромха, Гайнаўскага павета. У час акупацыі быў вывезены на прымусовую працу ў Германію. Пасля вызвалення служыў у радах Савецкай арміі. На фронце быў цяжка ранены. Пасля дэмабілізацыі вучыўся ў Беларускай гімназіі ў Бельску. Вышэйшую адукацыю здабыў у Электратэхнічным інстытуце імя Ульянава (Леніна) у Ленінградзе. Працуе у праектнай арганізацыі Міністэрства энергетыкі. Друкавацца пачаў у «Ніве».

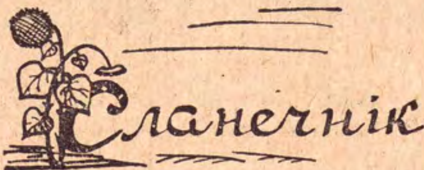

Вось сонца ўзглянула з-за воблака меднага
Скрывілася нібы ад болі.
І слёзамі - каплямі дожджыку бледнага
Абмыла сланечнік у полі.

І жоўты сланечнік заморгаў калёрамі. —
Ён стаў прыгажэйшы ад ружы,
І, як арэол, заіграў ён узорамі
Чароўных алмазаў — жамчужын.

Дрыжаць аганькі залацістымі роямі,
І нібы гамоняць заўзята:
Здаецца, што славіцца тымі настроямі
Адвага ў тым месцы салдата.

Падлез ён калісьці пад грозны танк ворага
І кінуў там вязку гранатаў.
Не змог уцячы — заплаціў вельмі дорага:
Ён згінуў ад куль супастатаў.

І тут, дзе сланечнік іскрыцца пад горкаю,
Ляжаў ён за танкам разбітым
У руках меў пілотку з чырвонаю зоркаю
І ўвесь быў крывёю заліты.

Астанкі да зборнай магілы адставілі,
Зарылі ў глыбокую яму...
Па ім на іржэўніку толькі аставілі
Іржава - пунсовыя плямы;

І доўга яны, як пасцелі бальнічныя,
З сталёвай пачварай гарбатай
Расказвалі моўчкі пра смерць гераічную,
Пра подзвіг астатні салдата.

Стальная камлыга і плямы іржавыя
Пасля дзесь прапалі з іржышча,
Цяпер на тым месцы абвеяным славаю
Сланечнік блішчыць, як бажышча.

Мо' гэта крывінкі з крышталкамі чыстымі
Дажджу на пялёстках змяшаліся,
І вось каляровымі і залацістымі
Агнямі яны задрыжалі.

Яны мігацяць прамяністымі роямі,
Як зоркі ў нядбалай сваволі —
Як факел жывы над магілай з героямі,
Вось зззяе сланечнік у полі!

Памятаю: цямнеў, як пчальнік, у агні
Невялікі запушчаны горад.
І драмаў зачараваным сном цішыні
Пад стракатаю коўдраю з зорак.

Памятаю я мост над абрывам ракі
У павуціне звісаючай ночы,
Памятаю астатні твой поціск рукі,
І расою пакрытыя вочы.

Памятаю: на стане тваім белы шоўк
У тумане халоднага свету
Так іскрыўся, як перысты рой аблакоў
Пад праменнямі светлага лета.

Памятаю стогн сэрца ў прыгожых грудзях
І гарачыя ўзрывы дыхання,
Твой ласкавы позірк, і іскры ў вачах,
І чароўну ўсмешку маўчання.

Памятаю дрыжачы твой шэпт на губах
Аб каханні, аб доўгай разлуцы,
Як трымала ты моцна ў маленькіх руках
Падарунак мой — жменю настурцый.

Памятаю як цёплы, раскошны твой твар
Дакрануў мне шчаку ў час спаткання.
Памятаю я твой пацалунак, як жар, —
Твой астатні парыў развітання.

Раз яшчэ прытулілася ты да мяне
І паходкаю плаўнаю, нібы ў чаўне
І шапнула — «бывай» — неахвоча.
Паплыла, дзесь у сківіцу ночы.

Памятаю: сам доўга стаяў і глядзеў
Я на вугаль чарнеючай далі...
Пацалунак жа твой на губах мне гарэў.
І як полымя шчокі палалі.

ВЕРШ для дзяцей

Ці летам, ці вясной
Хацеў бы я арлом
Высока над зямлёй
Павесlаваць крылом.

Вышэй, каб сэрца ст...
Чуваць было ў глушы,
Дзе не даходзіць гук
Матораў і машын.

І ў дзіўнай цішыні
Праз радужны ларнет
Як «спутнік» з вышыні
Глядзець на цэлы свет

І цешыцца ў душы,
Які прыгожы ён:
Прыгожы ўздоўж і ўшыр,
І з чатырох старон.

Прыгожы светлы гай,
Прыгожы цёмны бор.
Прыгожы светлы май
І неба, як шацёр.

Прыгожа рунь палей
І іх бязмежна даль,
Прыгожа сінь марэй
І пырскі мутных хваль.

Прыгожы вечны снег
На вострых шпілях гор,
І рэк змяіны бег,
І стэпавы прастор,

І на дыване траў
Квітучы кожны ўзор,
І луг, і дзікі стаў,
І бляск жывы азёр.

Прыгожы захад дня
З румянцамі зары,
Калі язык агня
За хмарамі гарыць.

Прыгожы шэры змрок
Паўзучы з цёмных нор,
І залаты пясок
Дрыжачых іскар - зор.

Прыгожы месяц - шар
У бронзавым агні,
Вісячы, як ліхтар
У чорнай глыбіні.

Прыгожы сонца ўсход...
І цэлы, цэлы свет —
Як сад, як агарод,
Як кветкавы букет!..

Хацеў бы я арлом
За воблакі ўзляцець,
І весlаваць крылом,
І на зямлю глядзець

С. ЗАСТАВІН *)

І што толькі не пішуць гэтыя людзі! Аб вясне і аб каханні. Аб восені і шчасці. Аб простых і вялікіх. Аб прыгожых і брыдкіх. Многа.

— Але ці не лепш расказаць аб тым, з чаго ўсе рагочуць у вёсцы у час доўгіх, зімовых вечарынак?

Расказаць не расказаць — паспрабаваць заўсёды можна. І хоць язык мой не ходзіць так спраўна, як у старасты царкоўнага, калі ён, што тут хаваць, матам дзяцей з Храма Божага ганяе, — паспрабую.

Цэнтральная, так сказаць, фігура ў нашай вёсцы, гэта дзядзька Фёдар. Спытайце вось толькі каго - небудзь пра яго і ў адказ пачуеце:

— Гэта той, што парасячы булён з'еў? Вунь там, у той хатцы жыве, — пакажуць. Багатая дзядзька Фёдар фігура, і ў рамкі вядомых слоў не лёгка асадзіць яго доўгую згорбленую постаць.

Вось калі б узяць адну вялікую бульбіну, яе ніжнюю палавіну вымазаць зямлёю, пасярэдзіне прыляпіць чуць меншы чырвоны памідор, паверх якога на простай лініі ўмясціць дзве круглыя макавіны — вось гэта была б толькі галава дзядзькі Фёдара.

Калі б зробленую такім спосабам галаву асадзіць на доўгай шыі і прымацаваць да кароткага цела з буслінымі нагамі, а ўсю фігуру апрануць у душагрэйку, падвязаную вузкай дзяжкай, наладжыць порткі, кожная кішэнь якіх магла б служыць за касцюм для печніка Кандрата, усю справу завяршыць зверху велізарнай шапкай і такімі ж «самаходнымі» лапцямі знізу — вось гэта і быў бы ўвесь дзядзька Фёдар.

Дакіньце яшчэ грамадныя вісячыя вусы і лысіну, якую і так ніколі не ўбачыце (хоць бы таму, што дзядзька Фёдар не больш раза ў год знімае сваю вялікую шапку), дакіньце толькі гэта, кажу, і справа выгляду закончана.

Але асаблівасць дзядзькі Фёдара крыецца не толькі ў яго незвычайным, можна сказаць, выглядзе.

Дзядзька Фёдар — я б рызыкнуў — гэта своеасаблівая канцэпцыя жыцця. Бо не здарма ж мужыкі, якіх не раз слаўна раскладаў у суседскай дыскусіі наш супольны цяпер знаёмы, ахрысцілі яго філосафам.

А філосаф, вядома, хто! Многа думае, ды мала робіць!

І таму — хоць скрыта — падсміхаюцца людзі над дзядзькам Фёдарам удосталь.

Ды і што ж рабіць зімою, як не смяяцца?!

Але дзядзька Фёдар не звяртае на гэта ані якой ўвагі. Ён перш за ўсё шануе спакой. І няхай аб гэтым найлепш сведчыць тое, што калі аднойчы на вячорках пры кудзелі жонка з суседкай крыклівай спрэчкай вывелі яго з цярпення, дзядзька Фёдар ушчэнт пашчапаў абодва калаўроты і ў час, калі бедныя жанчыны ціха шапталіся на траскучым марозе, падпаліў кудзелю і на калаўротах насмажыў яешні.

На справы, якія акружалі яго, дзядзька Фёдар, як я ўжо казаў, не звяртаў вялікай увагі.

Гэта можна было заўважыць хоць бы пасля таго, як ён, вярнуўшыся з поля ў абед, з'еў чыгун парасячага булёну замест падрыхтаванай жонкаю таўканіцы. А таму, што гэта былі далёка не тыя гады, у якія ён яшчэ адчуваў сябе сапраўдным гаспадаром уласнай хаты — цяжка прыйшлося адпакутаваць дзядзьку Фёдару гэту нязначную памылку: «— Чаю можа яшчэ хочаш, стары дурню? — крычала Хвядося ў той час, як мужык стараўся вільнуць на двор, — а можа шчэ чаю з цукрам, каб цябе зямля накарміла! Парасяткі мае ж вы беднянькія, і што ж я вам дам на палудзень!»

Людзі кажуць, што дзядзька Фёдар да таго загубіўся пасля гэтага, што, едучы на сваім кані з-пад лесу, у вёсцы спыніўся і абалдзела запытаў глухога Міколы, ці не бачыў яго каня.

Дзядзька Фёдар асаблівую ўвагу ў сваім жыцці прысвячаў двум справам: бібліі і магніту. Біблію ён умеў талкаваць на ўсе бакі. А магнітам тлумачыў амаль усе з'явы Божага свету.

І хоць біблія прынесла яму ў ворагі печніка Кандрата, які ўсе яго толкі тлумачыў якраз наадварот, то ў магнітных справах не было дзядзьку Фёдару саперніка ва ўсёй вёсцы. І запусціцца ён у гэтыя самыя магнітныя справы, што вочы мужыкам каробкамі на лоб вылазяць!

(Працяг на стар. 8)

*) *Наш новы малады аўтар друкуецца ўпершыню. «Дзядзька Фёдар» — яго першае апавяданне.*

Рост сельскагаспадарчай вытворчасці Беласточчыны

Так ужо прынялося, што калі ідзе гутарка аб Беласточчыне, дык адразу паўстае перад вачыма даўнейшая Польшча «Б». Бо і сапраўды, у адсталым за часы санацыйнага ўладарніцтва гаспадарчым жыцці нашай краіны Беласточчына з яе ўсё больш раздрабняючайся сельскай гаспадаркай і ўзрастаючай галечай працоўнага сялянства, з масай абадраных, ужо традыцыйных тут жа бракоў, цемрай і забабонамі, была, мабыць, найбольш занядбаным куткам краіны. Калі да гэтага дадаць яшчэ знішчэнні, якія сельская гаспадарка Беласточчыны пацярпела ў гады апошняй вайны (знішчана 15 прац. сельскагаспадарчых пабудоў, на 40 прац. у параўнанні з 1939 годам знізілася пагалоўе жывёлы), тады можна ўявіць сабе веліч заданняў, якія ставіў перад маладой народнай уладай і працоўнымі Беласточчыны ў галіне ліквідацыі сельскагаспадарчай адсталасці.

У выніку аграрнай рэформы на Беласточчыне 450 вялікіх абшарніцкіх маёнткаў агульнай плошчай у 115 тысяч гектараў зямлі падзелены паміж беззямельных і малазямельных. 10.000 малазямельных сялян атрымала папаўняючую колькасць зямлі, што ім стварыла магчымасці развіцця сельгасвытворчасці.

Народная ўлада прыступіла таксама да ліквідацыі спрадвеку ляжачых нетраў і аблогаў. Да 1957 года змеліяравана і загаспадаравана 70.000 паш і сенажацяў. Гэта дазволіла сялянам значна павялічыць жывёлагадоўлю. Калі ў 1949 годзе на Беласточчыне на 100 гектараў угоддзяў было 23 штукі буйнай рагатай жывёлы і 21 штука свіней, то ў 1957 годзе было ўжо 30 штук буйнай рагатай жывёлы і 51 штука свіней.

Узрасла таксама і механізацыя апрацоўкі зямлі. Калі ў 1939 годзе на палях Беласточчыны працавала ўсяго некалькі трактараў (на абшарніцкіх землях), то ў гэтым годзе працуе іх ужо 1500. Сумесна з механізацыяй сельскай гаспадаркі назіраецца таксама ўзрост выдайнасці з гектара. У сярэднім выдайнасць збожжа павялічылася на 2 цэнтнеры з гектара, а цукровых буракоў на 30 цэнтнераў з гектара.

Аб росце сельскагаспадарчай вытворчасці на Беласточчыне за гады народнай улады сведчыць факт, што ўжо цяпер вартасць яе складае 7 прац. агульнай вартасці сельскагаспадарчай вытворчасці нашай краіны.

Аднак напрамак развіцця сельскагаспадарчай вытворчасці Беласточчыны дагэтуль быў не зусім правільны. Характарызаваўся ён празмерным развіццём вырошчвання збожжавых (67,3 прац.) недастатковым развіццём тэхнічных культур (1,5 прац.) і зусім малым развіццём пашавых (матыльковых) раслін (0,4 прац.). Вядома, такая структура пасеву раслін вельмі не спрыяе развіццю жывёлагадоўлі, на якой нам, мабыць, найбольш залежыць.

Інвестыцыйныя капіталаўкладанні ў сельскую гаспадарку Беласточчыны ў гэтым годзе складаюць 165 мільёнаў злотых. Пераважная большасць грошай з гэтай сумы прызначана на далейшую меліярацыю (75 мільёнаў злотых) і электрыфікацыю (49 мільёнаў злотых). У гэтым годзе будзе закончана электрыфікацыя далейшых 220 вёсак Беласточчыны.

У гадах 1959—65 намечана далейшае буйнае развіццё сельскагаспадарчай вытворчасці Беласточчыны. У гэтыя гады ўзрасце яна ў параўнанні з 1958 годам прыблізна на 23,6 прац.

Пераменіцца таксама галоўны напрамак сельскагаспадарчай вытворчасці—на карысць жывёлагадоўлі. Жывёлагадоўчая вытворчасць складзе 28,4 прац., а раслінагадоўчая — 20,8 прац.

Пагалоўе жывёлы ў гэтыя гады прыблізна ўзрасце на 22,2 прац. у параўнанні з 1958 годам. Асаблівы націск кладзецца на павелічэнне галоўя малочных кароў і, што з гэтым звязана, павелічэнне вытворчасці пашавых раслін. У 1965 годзе плануецца ў сярэднім атрымаць з гектара: 15 цэнтнераў збожжавых (1958 г — 12 ц.), 145 цэнтнераў бульбы (1958 г. — 131 ц.) і 200 цэнтнераў цукровых буракоў (1958 г. — 160 ц.).

Узрасце таксама плошча, на якой будуць вырошчвацца тэхнічныя культуры: на 2.700 гектараў пад цукровыя буракі, на 5.300 гектараў пад лён і на 1.000 гектараў пад алейныя расліны. Малочнасць кароў у сярэднім узрасце з 1.700 літраў малака ад адной каровы ў 1958 годзе да 1.900 літраў у 1965 годзе.

Аднак, каб дабіцца такіх паказчыкаў у галіне сельскагаспадарчай вытворчасці, зямля Беласточчыны, у асноўным пясчаная, патрабуе значнага павелічэння мінеральных угнаенняў. На жаль, не ўсе земляробы Беластоцкага ваяводства дастасоўваюць гэта. На план 28,3 кг. мінеральных угнаенняў на 1 гектар угоддзяў у 1957 годзе выкарыстана толькі 14,8 кг. А план 1965 года прадбачвае значнае павелічэнне ўгнойвання глебы, бо аж 111,1 кг. на 1 гектар.

У гадах 1959 — 65 будзе змеліяравана далейшых 50 тысяч гектараў паш і сенажацяў і загаспадаруецца 60 тысяч гектараў неўраджайнай зямлі. Шырокай плынню таксама пальецца і электрыфікацыя ў адсталыя некалі вёскі Беласточчыны. У гэтыя гады будзе электрыфікавана далейшых 1.600 вёсак, што складзе 60,2 прац. электрыфікацыі вёсак ваяводства.

У гэты час прадугледжваецца адбудаваць і пабудаваць новых звыш 35 тысяч гаспадарчых будынкаў і 24 тысячы жыллёвых дамоў на вёсках Беласточчыны.

Механізацыя сельскай гаспадаркі ў параўнанні з 1958 годам узрасце прыблізна на 20 прац. У 1965 годзе на палях Беласточчыны будзе працаваць звыш 2.000 трактараў.

Цяжка ліквідаваць спрадвечную адсталасць, нялёгка таксама дагнаць гаспадарча развітыя акругі краіны (напрыклад Пазнаньскае ваяводства), а ўсё ж-такі дзякуючы народнай уладзе Беласточчына з года ў год змяняе сваё аблічча, становіцца больш гаспадарча развітай, больш культурнай. Хто за гэтым пастаянным працэсам развіцця сочыць, той смела скажа, што Беласточчына ўжо перастала быць некалі занядбалай Польшчай «Б».

(вб)

Электрыфікацыя вёскі на Беласточчыне ахоплівае штораз больш сялянскіх хат
На здымку: электрыфікацыя вёскі Цэхале

Адказ на заклік ГРН Валілы-Станцыя

Прынятыя ГРН Валілы - Станцыя грамадскія абавязацельствы з выпадку III з'езду ПАРП і 1000-годдзя Польскай дзяржавы і заклік да ўдзелу ў спаборніцтве, кінуты іншым грамадам, набралі шырокага водгуку сярод навакольнага насельніцтва.

Апошнімі днямі ў Беластоцкім павеце прынялі працоўныя абавязацельствы наступныя грамадскія рады:

ГРН — ЧОРНАЯ ВЁСКА. Жыхары, асады Чорная Вёска ў адказ на заклік ГРН Валілы-Станцыя пастанавілі пабудаваць у сябе купальны басейн. Кошт пабудовы басейна складае суму 400 тыс. злотых. Насельніцтва асады абавязалася даць грашовыя складчыны, якія вышыня залежыць ад матэрыяльных умоў жыхара.

Тэхработнікі прадпрыемстваў Чорнай Вёскі робяць задарма тэхнічную дакументацыю басейна. Зараз праводзіцца зборка грашовых складчын.

ГРН — ДАРОЖКІ. Сельскагаспадарчы калектыў у Дарожках будзе будаваць млын. Па ініцыятыве мясцовай Грамадскай рады жыхары абавязаліся грамадскім чынам зрабіць выкап пад новы млын. Да часу, пакуль настануць маразы, насельніцтва будзе рамантаваць дарогу на шляху Панькі — Зайчыкі — Дарожкі.

ГРН — ФАСТЫ. Насельніцтва Фаст у адказ на заклік ГРН Валілы-Станцыя абавязалася пабудаваць новую школу, і на гэта кожны жыхар даў складчыну — 50 зл. адрамантаваць 500 метраў дарогі з Фаст да шашы (ужо выканана), пасадзіць уздоўж шашы 850 штук розных лісцевых дрэў.

А як выконваюцца абавязацельствы, прынятыя ГРН — Валілы - Станцыя? Ужо амаль што закончана пабудова шлюза на рэчцы Случанцы. Вёска Дзернякова адрамантавала 200 м. дарогі, вёска Валілы — 200 м. дарогі, а вёска Пілатаўшчына — 150 м. дарогі.

Агульная вартасць чынаў, якія дагэтуль выканаліся ГРН — Валілы, складае лік 24.265 зл.

(аа)

А. АМІЛЬЯНОВІЧ

9)

КАЛІНОЎШЧЫКІ

Карпюк планаваў новыя баявыя заданні. Тым разам трэба было знішчыць дзве станцыі: Валілы і Саколі. Яроцкі і яшчэ двое партызан атрымалі заданне правесці разведку на станцыі Валілы, а прытым правесці ў атрад Аляксандра Храноўскага (псеўданім «Шурка») з Дзернякова, бо патрабаваў яму арышт.

Яроцкі пайшоў у Дзернякова, «Шурка», узброіўшыся, далучыўся да патруля, і разам рушылі ў бок Валіл. Дзяжурным станцыі з'яўляўся Мікалай Янюк. Ён здаўна ўтрымліваў сувязь з партызанамі. Яроцкі абмеркаваў з ім план нападзення на станцыю. Дамовіліся таксама накошт сустрэчы з камандаваннем атрада. У гэтую ж ноч Яроцкі сустрэўся і з Міхалам Іўчэнка, які працаваў на чыгунцы на станцыі Валілы. Ад яго даведаўся пра сітуацыю і мажлівасці правядзення сабатажу. Прасіў яго чакаць вестак ад камандавання атрада.

Непадалёку ад Валіл ў лесе Яроцкага чакаў Карпюк з цэлым сваім атрадам.

Яроцкі, вярнуўшыся з задання, пра ўсё расказаў яму. Аляксей Карпюк узяў з сабою некалькі партызан і накіраваўся да станцыі Валілы. Іўчэнка прыйшоў на ўмоўленае мейсца. У гэту ноч меў службу на станцыі. Разам з ім партызаны пракраліся на станцыю і ў дэпо. Трэба было чакаць бліжэйшага поезда, аб чым заўсёды паведамлялася па тэлефону. Праз пэўны час пазванілі з Ваўкавыска, паведамляючы аб набліжаючымся транспарце.

Яшчэ крыху чакання, і поезд уязджаў на станцыю. Калі лакаматыва параўнялася з дэпо, Карпюк ірвануў за рычаг веткі, перастаўляючы яе пад едучым на поўную хуткасць транспартам. Пачуўся скрыгат колаў на рэйках і шпалах, разарваны амаль напалову транспарт забарыкадаваў чыгунку. Партызаны знішчылі ў дэпо апаратуру, забралі замкі ад ветак і тэлефоны. Іўчэнка ўзяў з сабою патрыхтаваны раней невялікі бак бензіну і пайшоў разам з партызанамі. Рух на станцыі быў спынены на некалькі гадзін.

Пасля гэтага Карпюк узяў з сабою 12 партызан і накіраваўся ў лясы, дзе знаходзілася станцыя Саколі. Днём адпачывалі ў лесе, а на адвячорку Карпюк сустрэўся з Мікалаем Янюком, узгодніў з ім усе дэталі знішчэння станцыі Саколі. Янюк як дзяжурны будзе мець начную службу на станцыі. Дамовіліся, што калі будзе набліжацца значнейшы поезд, дык Янюк выйдзе і дасць зялёны сігнал, а калі будзе ісці пусты транспарт, дасць чырвоны сігнал. Узгоднены былі таксама сігналы на выпадак набліжэння нямецкага патруля.

Надыходзіла ноч 27 чэрвеня 1944 года. Карпюк прызначыў заданні. Усе разышліся па сваіх месцах. Пры чыгунцы ад Валіл размясціўся ў засадзе разам з некалькімі партызанамі Дзімітр Карповіч. Ад станцыі Жэдня заняў пазіцыі Кастусь Карповіч. Самую станцыю Саколі меўся знішчыць Карпюк, Люба Трахімчук і Янюк.

Паплылі доўгія гадзіны чакання. Праз пэўны час Янюк выйшаў на станцыю і махнуў чырвоным святлом. Аб уходу прайшоў праз станцыю пусты транспарт. Гадзіны чакання цягнуліся бясконца. Зноў быў чырвоны сігнал.

Была ўжо глыбокая поўнач, калі Янюк выйшаў на станцыю і даў зялёны сігнал, пры тым махнуў чырвоным сігналам, што абазначала прысутнасць на станцыі нямецкага патруля. Некалькі партызан кінулася на чыгунку, каб ліквідаваць патруль. Немцы, аднак, заўважыўшы партызан, уцяклі ў кусты. Ад Валіл з вялікай хуткасцю ехаў фашысцкі транспарт. Партызаны адцягалі замкі ў куламётах. Карпюк і Люба ўбеглі ў будынак станцыі. На перон уязджаў поезд. Хутка перацягнулі веткі, і паравоз разам з вагонамі выскачыў з рэек. Па лесе нёсся агульшальны гул. Люба парывала тэлефоны, забрала паперы. Знішчылі апаратуру, а падлогу абліді бензінам і падпалілі.

Маўклівы лес раптам ажыў. Пачалі страляць куламёты і аўтаматы, у вагонах дзіка крычалі немцы.

Пасля некалькіх мінут страляніны партызанская група па загаду Карпюка адступіла ў раён вёскі Случанка. Далёка над лесам палыхала вялікае зарыва пажару. Было забіта 58 немцаў і знішчана чатыры вагоны. Рух праз станцыю быў спынены на 16 гадзін. Так перастала існаваць станцыя Саколі.

Знішчыўшы станцыю Саколі, атрад імя Кастуся Каліноўскага спыніўся на стаянку ў перадсцкім

ТПП-Р і МПіК — вялікія памочнікі ў дзейнасці Беларускага таварыства

У № 41 «Нівы» ад 12 кастрычніка быў надрукаваны дыскусійны артыкул Ф. Берніковіча — «Развіццё працы Таварыства — гэта справа ўсіх беларусаў». Цікавы артыкул і, я б сказаў, да падрабязнасцей слушны ва ўсім.

Сябра Берніковіч, між іншым, ставіць праблему неадкладнага пашырэння дзейнасці Беларускага Таварыства на ўсе значнейшыя цэнтры Польшчы. Як развіццё гэтай думкі, хачу тут высунуць некалькі сваіх канкрэтных прапаноў.

Несумненна, ва ўсіх большых гарадах Польшчы пражывае маса беларусаў — асабліва ў заходніх і паўночных ваяводствах. Там можна арганізоўваць гурткі і аддзелы Таварыства.

Для вядзення ўсякай культурна-асветнай працы заўсёды ёсць патрэбнае памяшканне. Нашыя сябры моцна задумваюцца над гэтай справай і... часта не дадумваюцца, што справа памяшкання для той ці іншай імпрэзы з'яўляецца бадай самай лёгкай. Бо ў кожным большым горадзе ёсць клубы Таварыства польска - савецкай дружбы (ТПП-Р); ёсць клубы міжнароднай кніжкі і друку (МПіК)! Між іншым, заданнем гэтых арганізацый з'яўляецца справа блізкага супрацоўніцтва з таварыствамі нацыянальных меншасцей. З кіраўніцтвамі клубаў ТПП-Р і МПіК заўсёды лёгка дайсці да паразумення.

У клубе ТПП-Р можна бясплатна наняць пакой на сход гуртка, на гутарку, нараду, ці на правядзенне нацыянальнай урачыстасці. Клуб ТПП-Р ахвотна дапаможа арганізаваць нейкую выстаўку, дапаможа дэкарацыямі і г. д. У многіх клубах існуюць гурткі любіцеляў савецкіх фільмаў. У сувязі з гэтым можна дабіцца пастаяннага ліміту бясплатных карнетаў на савецкія фільмы — для кантролю апячатаць іх сваёй пячаткай і раскальпартоўваць пасярод сваіх шырокіх членскіх мас. Гэтакія ліміты клубы ахвотна прызнаюць таксама і на іншыя імпрэзы.

У працы некаторых нашых аддзелаў БГ-КГ назіраецца нездаровае, шкоднае імкненне да «незалежнасці» — мы! зробім самі! наш аддзел! і г. д. і т. п. Клубы ТПП-Р могуць вельмі многа дапамагчы; многія мерапрыемствы аднак неабходна арганізоўваць разам, супольна з імі, так сказаць, пад «падвойнай фірмай». І толькі так, сябры!..

Клубы міжнароднай кніжкі і друку (МПіК) — гэта таксама нявыкарыстаныя вялікія рэзервы для Беларускага таварыства. Тут можна выкарыстоўваць рэкламныя аўтобусы МПіК, якія наймаюцца ад РСВ «Праса», для прапаганды роднай кніжкі ў беларускіх асяроддзях. Супольна з МПіК можна арганізоўваць усякія вечарыны і гутаркі — на гэтакія мерапрыемствы ёсць адпаведныя грашовыя датацыі... У беларускіх інтэлігенцкіх асяроддзях папулярнымі былі б літаратурна - музычныя вечарыны, не гаворачы ўжо аб эстрадна - танцавальных вечарынах.

Як бачым, ёсць база для развіцця дзейнасці БГ-КТ, ёсць умовы для арганізоўвання атракцыйных імпрэз, якія б прыцягвалі членскія масы, згуртоўвалі іх, што рашуча аблягчае арганізацыйную працу.

С. ЯНОВІЧ.

З жыцця моладзі

Па запрашэнню ЦК Камсамола Беларусі 12 лістапада выехала ў Мінск некалькіасабовая дэлегацыя ЦК Саюза Сацыялістычнай моладзі (ЗМС).

У склад дэлегацыі ўваходзіць сакратар КВ ЗМС у Беластоку — Мечыслаў Гут.

У час пабыўкі ў Мінску, дэлегаты ЗМС пазнаёмяцца з жыццём і працай беларускіх камсамольцаў.

*

3 студзеня 1959 года выязджае на 10 дзён у Маскву 112-асабовая група маладзёжных турыстаў нашай краіны — членаў ЗМС, ЗМВ і ЗГП.

Маладзёжныя турысты за час пабыўкі ў Маскве наведаюць гістарычныя помнікі Масквы, сельскагаспадарчую выстаўку, Дзяржаўны ўніверсітэт на Ленінскіх горах, Крэмль, Трэцякоўскую галярэю, метро і іншыя славутасці савецкай сталіцы. Будуць таксама ўдзельнічаць у навагодніх карнавалах Масквы.

*

Маладзёжная арганізацыя ЗМВ на Беласточчыне ўжо налічвае 7.570 членаў, згуртаваных у 545 гуртках.

Найбольшы рост маладзёжнай сялянскай арганізацыі назіраецца ў Беластоцкім павеце. Тут ёсць 777 членаў, згуртаваных у 48 гуртках. Другое месца займае Сямяціцкі павет. У ім ёсць 751 член і 42 гурткі. Трэцяе месца займае Бельскі павет, у якім ёсць 663 члены ЗМВ.

*

З 22 да 23 лістапада ў Варшаве адбылася нарада вясковых дзяўчын — членаў ЗМВ. Тэма нарады — удзел вясковых дзяўчын у развіцці грамадска - культурнага спартыўнага жыцця ў вёсцы. На нарадзе прысутнічалі дэлегацыі з Савецкага Саюза, краін народнай дэмакратыі і капіталістычных краін.

(вэ)

Купі — прачытай

Новыя кнігі

Кнігарня заграгранічных выданняў, што знаходзіцца ў Беластоку, вул. Кілінскага 10, нядаўна атрымала некалькі цікавых кніжак, на беларускай мове.

Можна закупіць, або заказаць пісьмова, цікавую аповесць польскага пісьменніка Казімежа Брандыса — «Грамадзяне». Яшчэ ў гэтым годзе была яна выпушчана ў свет Беларускім Дзяржаўным Выдавецтвам у Мінску.

«Маякоўскі ў Беларусі» — гэта арыгінальны зборнік твораў беларускіх аўтараў аб вялікім рускім паэце — рэвалюцыянеру Уладзіміру Маякоўскаму. Гэты зборнік нядаўна атрымала кнігарня.

Ёсць таксама, між іншым, трылогія вялікага беларускага песняра Якуба Коласа — «На ростанях» у перакладзе на рускую мову.

(ся)

Новы Беласток

Новаадбудаваная ратуша на Рынку Касцюшкі.

Спорт

У кожнай вёсцы каткі для моладзі

Ідзе зіма. У такі час, асабліва на вёсцы, няма дзе арганізаваць футбольныя ці іншыя спартыўныя гульні. Да гэтага патрэбна адпаведная пагода. Што рабіць узімку? Найбольш прыемным і найбольш распаўсюджаным сярод нашай моладзі спортам з'яўляецца канькабежны.

Часта бачым, як хлапчукі-падросткі з прымітыўнымі канькамі на нагах слізгаюцца па замерзшай лужы. Таварыства развіцця фізкультуры ў Беластоку пастанавіла ў гэтым годзе будаваць як найбольш каткоў. На дапамогу паклікалі моладзь, настаўнікаў, спартсменаў. У адказ атрымала заяўкі аб гатоўнасці прыступаць да развіцця канькабежнага спорту на вёсцы.

У гэтым годзе ў Беластоцкім ваяводстве будзе пабудавана 67 каткоў (15 у самым Беластоку)

ТККФ атрымала датацыю 140 тыс злотых і арганізуе кароткі курс для інструктараў будовы каткоў і чакае заявак кандыдатаў з нашых вёсак і мястэчак.

Каткі павінны быць у кожнай вёсцы ля кожнай школы. Гурткі ЛЗС маюць, а калі не, то атрымаюць канькі. У гэтым годзе іх можна будзе купіць у крамах.

Як пабудаваць каток, адкуль узяць інструктараў, адкуль атрымаць канькі і на ўсе іншыя пытанні, звязаныя з гэтым спортам, адказвае Таварыства развіцця Фізкультуры (Товажыство кшэвеня культуры фізычнэй) у Беластоку; вул. М. Складоўскай 7.

(аа)

Песенны беларускі фальклор Беласточчыны

ХРЫСЦІННАЯ

Ой, вы кумачкі, ды галубачкі,
Падпаілі мяне.
Ой, пад соснаю, пад галоснаю,
Палажылі мяне.

Ой, ты сосенька, ты галосная,
Не шумі на мяне.
Ой, ты міленькі, чорнабрывенькі,
Не сварысь на мяне.

Ой, як ты будзеш ды сварыціся,
То я буду ды журыціся.
Я старая буду,
Я не дужа буду.

Запісала ВЕРА ЛЯУЧУК
у вёсцы Страшава
ад УЛЯНЫ КАРПОВІЧ — 70 год

лесе. Штодзень ад сувязных прыходзілі весткі аб вялікім руху эшалонаў на лініі Ваўкавыск — Беласток. Партызаны атрада імя К. Каліноўскага былі бяссільнымі. Не мелі чым узрываць паязды, нідзе нельга было раздабыць толу. Многа задуманых сабатажаў нельга было правесці.

Аднак атрад не бяздзейнічаў. Па загаду Аляксея Карпюка ва ўсе бакі пайшлі партызанскія патрулі. Мелі заданне знайсці выбуховыя матэрыялы, правесці разведку і дыверсійныя напады.

Камандзір партызанскага атрада ім. К. Каліноўскага — Аляксей Карпюк.

Кастусь Карповіч — былы камісар партызанскага атрада ім Кастуся Каліноўскага.

Шэф Штаба партызанскага атрада ім. К. Каліноўскага — Дзімітры Карповіч.

Начальнік штаба Дзімітр Карповіч узяў з сабою шасцёх партызан і накіраваўся з імі ў скрабляцкі лес. Ад сувязных атрымаў крыху амуніцыі, харчоў і некалькі артылерыйскіх снарадаў. З гэтымі снарадамі пайшлі ў лясную глуш і пачалі выдабываць з іх тол для міны.

Якраз у той час жандармерыя рабіла «прачоску» навакольных лясоў. Адзін жандарм надыйшоў на пахіленага над снарадам Карповіча, але партызан Дзімітр Карповіч быў хутчэйшым — аўтаматнай серыяй даслоўна працяў фашыста напалову. Аднак жандараў было многа, трэба было ўцякаць глыбей у лес.

Пасля некалькіх дзён знаходжання ў гэтым раёне Карповіч даведаўся ад сувязных, што тут паявілася нейкая партызанская група, якая складалася з дванаццаці асоб з добрым узбраеннем і абмундзіраваннем. Пільна шукалі яны сувязь з партызанамі. Карповіча зацікавіла гэта. Але хто такія яны — сябры ці ворагі?

Вырашыў адшукаць партызанскую групу і даведацца — адкуль і чаго прыйшлі ў гэты раён. Падзяліў свой патруль на меншыя групкі і накіраваў іх ва ўсе бакі.

Праз некалькі гадзін пошукаў, ідучы з двума партызанамі густым лесам, Карповіч сустрэў на палянцы невядомых партызан. Сярод адзінаццаці мужчын знаходзілася адна жанчына, якая працавала на радыёстанцыі. Хутка дайшлі да паразумення. Як аказалася, была гэта група польскіх парашутыстаў, якую скінулі з самалёта ў аколіцах Гродна. Парашутысты паходзілі з Першай Арміі Польскага Войска. Камандаваў імі маёр. Заявіў ён Карповічу, што яго дэсант на Беласточчыне павінен выканаць шэраг важных заданняў. Затым маюць загад накіравацца ў раён Варшавы. Гэту тэрыторыю ведаюць слаба і толькі са штабнай карты. З цікавасцю слухалі размову Карповіча аб існуючай тут партызанскай брыгадзе імя Кастуся Каліноўскага, аб размяшчэнні нямецкіх гарнізонаў, жандармерыі, абаронных дзотах.

Карповіч таксама з не меншай цікавасцю слухаў слоў камандзіра дэсанта. Даведаўся, што ў СССР існуе Польскае Войска, якое супольна з Савецкай Арміяй б'е фашысцкіх захопнікаў.

Маёр вырашыў на пэўны час застацца з сваім дэсантам у гэтых аколіцах. Неабходна было лепш разведаць тутэйшыя лясы, і арганізаваць некалькі сабатажаў. У іх распараджэнні знаходзілася выдатнае баявое абсталяванне.

(Працяг будзе)

І. РЫБІНСКІ

У нашых суседзяў

4)

Пушкін ніколі не быў у Веймары, але яго бронзавы бюст стаіць побач са скульптурамі, якія ўвасабляюць Гётэ, Шылера, Гердэра і іншых сваціл літаратуры, музыкі і мастацтва.

Помнік Гётэ і Шылеру ў Веймары.

Веймар — гэта таксама горад славутага Баха. Тут Шылер напісаў «Вільгельма Тэля». Тут, аб гэтым 70-тысячным горадзе, у якім налічь ецца 16 музеяў з 20 000 экспанатаў можна пісаць тамы кніг. У Веймары амаль кожны дом з'яўляецца нейкім своеасаблівым музеем.

Самая вялікая ўвага звяртаецца на дамы, дзе нарадзіліся Гётэ і Шылер — вялікія прыяцелі Аляксандра Пушкіна. У доказ сардэчнай дружбы геніяў стаіць помнік Пушкіна.

Дамы Гётэ і Шылера стаяць такімі, якімі пакінулі іх многа год таму назад вялікія майстры слова.

Увесь горад патануў у зелені. Ён выглядае, як адзін вялікі парк. Скверы з буйнымі зялёнымі травамі, разнакаляровымі кветкамі — жывыя кілімы, не кранутыя. Замест таблічак з надпісам «шануй зяляніну» стаяць таблічкі з надпісам „Lasst diese Blumen alle stehen — es sollen noch andere sehen"

...гэта значыць: «Дазволь гэтым кветкам тут сядзець, бо хочуць на іх іншыя пагля-дзець»... Дасціпна, праўда?

За намі ўжо каля 800 кіламетраў дарогі. Ні ў горадзе, ні на шасэ, ні ў лесе мы не бачылі нават маленькай паперкі, ні апакоўкі ад папярос. Адным словам нічога з таго, што «ўпрыгожвае» усе нашы панадворкі.

Калі гаварыць аб дарогах у ГДР, варта ўспомніць і аб шафёрах. Гэта важна падкрэсліць таму, што пры параўнаўча невялікай колькасці машын і матацыклаў мы пяршынствуем у колькасці выпадкаў на дарогах.

У ГДР шафёры ездзяць вельмі хутка, але надзвычай дакладна захоўваюць усе дарожныя правілы руху. На працягу двухтыднёвага падарожжа па ГДР я спецыяльна наглядаў за шафёрам і здзіўляўся. Ён затрымліваўся перад кожным дарожным знакам «стоп» нягледзячы на тое, што ані за намі, ані перад намі, ані з боку не было жывой душы. Мусіць, у добрага шафёра ў крыві ёсць такое ўсведамленне, што кожны дарожны знак звязаны з правілам руху і да яго трэба дастасавацца з поўнай сур'ёзнасцю. Людзі ж перадумалі і дайшлі да вываду, што такі знак тут неабходны, і паставілі яго, маючы на ўвазе шафёра.

Помнік Баху ў Эйсенах.

Ці спаткаеш там шафёра п'янага — дарожнага хулігана?

— Не! У ГДР, ані перад службай, ані ў часе службы шафёра нават на куфаль піва не нагаворыш. «Das ist verboten». Гэта забаронена, бо ў піве знаходзіцца алкаголь. Шафёр не п'е не дзеля таго, што можа ў галаве закруціцца, а проста для таго, што гэта законам забаронена, і, калі б на выпадак катастрофы ў яго арганізме была знойдзена кантролем хоць невялічкая колькасць алкаголю, ён за гэта моцна б адказаў. Шафёр у ГДР атрымоўвае высокую зарплату, яму даручаецца і машына і жыццё людзей. Ён адчувае адказнасць за працу. Гэта значыць, «чалавек на сваім месцы»! Але не менш увагі трэба аддаць і прахожым. Шафёр вельмі хутка едзе па вуліцах вёсак і малых мястэчак. А калі б так папала дзіцё?

Кожнае дзіцё ў пачатковай школе так ведае ўсе правілы дарожнага руху, як і сам шафёр. Таму катастрофы там здараюцца вельмі рэдка. Хіба нельга гэта ўвесці ў нас?

Горад Ліпск праязджаем у такім тэмпе, як экскурсіі «Орбіса» ў Варшаве. Здзіўляе нас вялікі, на 100.000 гледачоў стадыён. Дзяржава ні феніга не далажыла да яго пабудовы. Ён пабудаваны грамадскім чынам — грамадскасцю горада. Няма часу пабываць у музеях, затое кожны лічыць сваім абавязкам зрабіць здымак ля Помніка Бітвы Народаў, што пабудаваны з гранітнага матэрыялу і важыць усяго... 6.000.000 тон. Гэты гігант узнесены салдатам, якія загінулі ў часе І сусветнай вайны.

Едзем далей. На вакзале рой паравозаў. Тут па 26 чыгуначных рэйках штодзень праязджае 400—580 цягнікоў. Адкуль мне гэта вядома? Адтуль, што ў Германіі не ў модзе, так сказаць, «дзяржаўная таямніца». Кіраўнік экскурсіі, расказваючы аб нейкім вытворчым прадпрыемстве, скажа ўсё што цябе толькі зацікавіць. Калі расказвае аб станцыі тэлебачання, то скажа не толькі радыус дзеяння, магутнасць, але і тое, што антэнавая мачта мае 80 м. вышыні, а яе дыяметр змяраецца 2 метрамі.

А спрабуйце даведацца «прадукцыйную магутнасць» пякарні ў Моньках...

Так памалу набліжаемся да канца нашай экскурсіі. Па дарозе, згодна з планам, аўтобус затрымаецца ў Мейсэн і Дрэздэне. Мейсэн — царства керамічных вырабаў. Керамічны завод (з прычыны недахопу часу) мы паглядзелі звонку. Затым наведалі керамічны музей, у якім ёсць экспанаты ад часу, калі гэты матэрыял быў вынайдзены. Размалёўка керамічных вырабаў адбываецца толькі ручным спосабам і Оскар Хрыстоф займаецца сваім майстэрствам ужо 42 гады. Клапатлівая гэта праца. Вопытны работнік можа размаляваць толькі адну вазу за 8 гадзін часу. Але выраб такі — сапраўдны мастацкі твор, які ацэньваецца на вагу золата. Цяжка адцягнуць вока нашых жанчын — удзельніц экскурсіі — ад гэтых цудоўнасцей музея. Зрэшты, судзіце самі, аб гэтым вам, напэўна, дастаткова раскажа змешчаны здымак.

Немагчыма за 10 дзён пазнаць край і людзей, як і немагчыма напісаць у некалькіх кароткіх частках аб усім тым, што прыйшлося ўбачыць.

Я пісаў аб самых простых штодзённых справах, палягчаючых жыццё.

Усе гэтыя элементы не цяжка было б, ды затое ж карысна ўспрыняць нам ад нашых суседзяў. Патрэбна толькі шчырая ахвота і добрая воля.

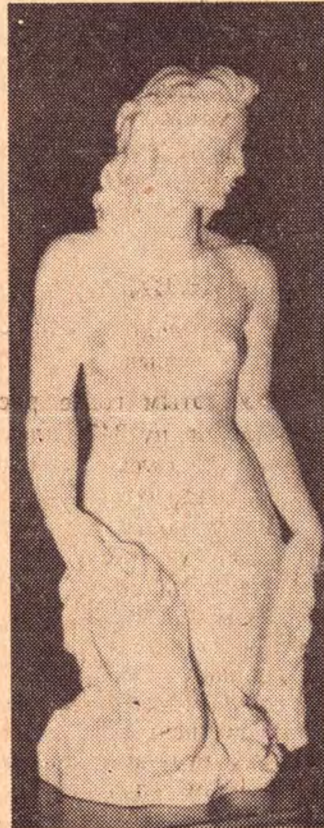

«Зузанна ў купанні». Керамічная статуэтка.

Здымкі аўтара.

Стадыён у Ліпску.

Аграном раіць

А. Міхнюк з Сакольскага павета пытае: Я маю добры сад, у якім парасла густая крапіва. Парай, якім чынам яе можна знішчыць?

Паважаны чытач! Крапіва караніцца даволі лёгка, і можам знішчыць яе пальчастаю матычкаю, якою капам бульбу. Калі крапіва будзе зноў расці, трэба яе выкапаць другі раз. Другім спосабам, калі крапіва расце далёка ад гаспадарчых раслін, можам яе знішчыць «Pielikiem». На вядро вады бярэм ложку гэтага парашку і такім растворам апырскваем маладую крапіву, якая праз некалькі дзён скручваецца і прападае.

Б. Кузьма з Бельскага павета пытае: Як сабраць і перахоўваць высадкі буракоў да вясны?

Паважаны чытач! Высадкі буракоў збіраем з поля позняй восенню, так, каб толькі не прымерзлі. Пры капанні высадак нельга страсаць зямлі з карэнняў. Не браць на высадкі буракоў пакалечаных і бясформенных, напрыклад, формы вілаватай. Лісцё на высадках абрэзваем не ніжэй, як 2 см над галоўкай. Некалі капцуем высадкі разам з лісцём. Тады ўкладаем высадкі карэннямі ў сярэдзіну капца, а лісцем на верх. Між капцамі карэнні засыпаем зямлёю. Верх капца пакідаем не прыкрыты, каб лісце звяла і высадкі не сагрэліся.

Калі тэмпература капца зраўняецца з тэмпературай паветра, капец акрываем саломай пластам у 20—30 см і потым зямлёю, на 30 см. Верх капца засыпаем мякінай. Капец акрыты такім чынам забяспечвае высадкі ад прымярзання нават пры марозе да 20°С. Тэмпературу ў сярэдзіне капца, якую ўтрымліваем у граніцах 1 — 8°С, рэгулюем большым або меншым пластам мякіны, якою прыкрываем верх капца.

Калі зіма лёгкая, можам зусім скінуць мякіну з капца, а калі марозная, верх капца прыкрываем нават конскім гноем. Каб лепш забяспечыць высадкі перад прымярзаннем, адзін канец капца павінен быць павернуты на поўдзень, а другі — на поўнач.

В. МІРОН

Куток гаспадыні

Карысна ведаць

Непрыемны пах ад выкіпеўшага на пліце малака хутка распаўсюджваецца па ўсёй кватэры. Каб пазбегнуць гэтага, трэба накрыць тое месца, дзе выкіпела малако, вільготнай газетай і папырскаць яе зверху воцатам. Воцат поўнасцю паглынае пах згарэлага малака. Смак прыгарэлага малака можна ліквідаваць, калі да яго даць крыху солі а пасуду з малаком паставіць у халодную ваду.

СЯРГЕЙ ПРЫТЫЦКІ

У імя будучыні

8)

Палітзняволеныя віленскай турмы выбралі мяне сваім давераным і рэгулярна інфармавалі аб тым, што робіцца ў турэмнай камуне і на волі. Сувязь ажыццяўлялася ў асноўным праз таварышаў Бернштэйна (цяпер пенсіянер, жыве ў Пінску), Гамма, Пестрака і шмат іншых таварышаў.

Калі мяне выпускалі на прагулку або вялі ў шпіталь, дзесятак палітзняволеных з вокан турмы крычалі: «Трымайся Сяргей! Перамога будзе за намі!» Каб папярэдзіць падобныя дэманстрацыі, турэмнае начальства пачало выводзіць мяне на прагулку толькі на досвітку, калі палітзняволеныя яшчэ спалі. Але і тады многія таварышы, рызыкуючы тым, што іх няшчадна будуць біць у карцары, спецыяльна дзяжурылі, каб крыкнуць мне: «Трымайся!». Гэтая пастаянная падтрымка братоў па барацьбе акрыляла мяне, памагала перажываць усе нягоды і пакуты.

Асаблівы прыліў сіл і бадзёрасці я адчуў 3 мая 1936 года, калі з волі атрымаў зашыфраваную запіску, дзе паведамлялася, што ў Вільна Першага мая адбылася дзесяцітысячная дэманстрацыя рабочых, якія патрабавалі вызваліць палітзняволеных на чале з Прытыцкім. Прачытаўшы гэтую запіску і яшчэ раз адчуўшы, якая велізарная сіла ў асобе партыі і народа стаіць за намі, я адчуў невыказны ўздым. Тут жа гатовы быў, здавалася, развярнуць турэмныя сцены і па заклiку партыі паісці на любы подзвіг у імя шчасця працоўных.

Глыбокая вера ў народ, у Камуністычную партыю і справядлівасць яе справы дазволілі мне вытрымаць усе выпрабаванні.

Я цвёрда верыў, што калі партыя і народ вырашылі змагацца за маё выратаванне, дык яны гэтага даб'юцца. І я не памыліўся. Яны вырвалі маё жыццё з рук фашысцкіх катаў, і гэтае жыццё па праву належыць партыі і народу. Не толькі ў той час, калі над маёй галавой вісела пятля, але і пасля таго, як смяротная кара была заменена пажыццёвым турэмным зняволеннем, я заўсёды адчуваў падтрымку партыі і народа.

У турмах, нягледзячы на праследаванні і тэрор, існавалі свае парадкі і законы, выпрацаваныя палітзняволенымі. Ва ўсіх турмах былі турэмныя камітэты, або турэмныя тройкі, рашэнні якіх усе палітзняволеныя выконвалі безагаворачна.

Кіраўніцтва камуны строга сачыла за тым, каб палітзняволеныя трымалі сябе так, як гэта належыць камуністам - рэвалюцыянерам. Тых, хто не вытрымліваў катаванняў у дэфензіве і выдаваў сваіх таварышаў, ці ў час галадовак і іншых выступленняў паводзіў сябе ганебна, выключалі з камуны, выкідалі з камеры палітзняволеных і далучалі да групы рэнегатаў (здраднікаў). Здраднікам ва ўсіх турмах былі адведзены і асобныя месцы для прагулак, так званы «сабачы спацыр». Рэнегатаў палітзняволеныя байкатавалі, усюды праяўлялі да іх пагарду і нянавісць.

Кіраўніцтва камуны старалася, каб усе палітзняволеныя атрымлівалі роўнае харчаванне. Рэгулявалася гэта пасылкамі, перадачамі і выпіскай прадуктаў. У Равічы галоўным турэмным «каптэнармусам» шмат гадоў быў нябожчык Ул. З. Царук. Усе, хто атрымліваў са свабоды грошы ці прадукты, дакладвалі яму пра атрыманае і згодна з яго ўказаннем пакідалі іх у сябе ці нелегальна перадавалі ў другія камеры. Бывалі выпадкі, калі па ўказанню таварыша Царука адну васьмушку махоркі дзялілі на некалькі частак, якія потым дастаўлялі ў розныя камеры. Часам спосабам перастуквання праз сцяну мы атрымлівалі ад Царука ўказанні перадаць у такую вось камеру ці атрымаць з такой вось камеры дзве цыгаркі і некалькі кавалачкаў цукру.

Кіраўніцтва камуны прыкладала ўсе меры да таго, каб усе палітзняволеныя вучыліся. З гэтай мэтай стараліся размяркоўвацца так, каб у камеры траплялі таварышы і больш і менш падрыхтаваныя. Тым, хто ведаў гісторыю партыі і палітэканомію, даручалі пісаць на папяроснай паперы кароткія тэзісы на пэўныя тэмы. Гэтыя тэзісы перадавалі з камеры ў камеру, і там старанна іх вывучалі.

Часам ўдавалася выратаваць ад турэмнай варты творы класікаў марксізма - ленінізма. Гэта было вялікае шчасце. Памятаю, у 1938 годзе ў камеры № 3 гродзенскай турмы хавалі добра замаскіраваную кнігу Ул. І. Леніна «Што рабіць?». Вокладка кнігі і некалькі першых раздзелаў былі з зусім іншай кнігі, а далей ішоў тэкст з «Што рабіць?». Ленінскі твор мы зачыталі да дзірак.

(Працяг у наступным нумары)

Хроніка БГ-КТ

23-га лістапада ў Бельску адбыўся сход старшынь гурткоў і вясковага актыву Беларускага таварыства Бельшчыны. Сход арганізавала Праўленне Паўятовага Аддзела Беларускага таварыства ў Бельску. У парадку дня была стаўлена справа далейшага пашырэння арганізацыйнай дзейнасці таварыства ў вёсцы. Сход звярнуў увагу на асаблівае значэнне папулярызацыі «Нівы», якая вельмі дапамагае ў працы таварыству.

(с. я.)

*

Праўленне Гарадского Аддзела Беларускага таварыства ў Беластоку намерана часцей і лепш арганізаваць сеансы савецкіх фільмаў. У сувязі з гэтым 19 лістапада пры Аддзеле таварыства была паклікана фільм-група, якая спецыяльна займецца належнай арганізацыяй сеансаў савецкіх фільмаў у горадзе для членаў БГ-КТ. Адказным за дзейнасць фільм - групы з'яўляецца сябра Мікіта Каляда. (ся)

*

19 лістапада ў Школьнай Кураторыі ў Беластоку адбылася нарада прысвечаная праблемам беларускага школьніцтва. У нарадзе прынялі ўдзел дырэктары беларускіх сярэдніх школ, прадстаўнікі Міністэрства асветы і Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства. (ся)

*

У вёсцы Шчыты (Бельскі павет) арганізаваўся гурток Беларускага таварыства. На арганізацыйным сходзе моладзь пастанавіла ўтварыць харавую і танцавальную групы.

Ужо пачаліся рэпетыцыі танцавальнай і харавой групы. Мастацкі кіраўнік самадзейнасці — настаўніца Галіна Карпюк. (м. х.)

*

У вёсцы Дубяжына 23 лістапада адбылася пастаноўка п'есы Я. Купалы «Прымакі». Арганізатарам пастаноўкі быў гурток БГ-КТ.

Пасля мастацкай часткі распачалася забава. Моладзь весела бавілася аж да самай раніцы. (м. х.)

Адкрыты ліст

Да дырэкцыі акруговай малачарні ў Бельску

«Ужо некалькі год існуе ў Дубічах Асочных (Гайнаўскі павет), злеўня малака, якая падлягае дырэкцыі малачарні ў Бельску - Падляскім. Кіраўніком злеўні з'яўляецца Валянціна Назарук. Пачаткова ў нашай злеўні было ўсё добра. Назарук працавала добра, гаспадары былі задаволены, ніхто нікога не ашукваў. Сёння ўсё па-іншаму: горш.

Раней, напрыклад, Назарук на вачах рабіла аналіз малака і кожны гаспадар адразу ведаў, колькі тлушчу мае яго малако.

Цяпер ніхто не ведае, калі Назарук робіць аналіз і як яго робіць.

Працэнт тлушчу вызначае на вока і заўсёды ніжэй вартасці. Запісвае такі працэнт, які ёй падабаецца.

Многія хочуць пакінуць здаваць малако, гавораць, што лепш свіней малаком карміць. Людзі штораз больш наракаюць на Назарук.

Чаму ніхто адкрыта не гаворыць? А таму, што баіцца. Бацька яе працуе дэлегатам скупу Грамадскай Рады ў Новым Беразове, у такім выпадку лепш не зазіраецца з дачкою, бо з другога боку дастанецца...

Ці захоча хто дапамагчы нам справіцца з ашуканствам кіраўнічкі злеўні — В. Назарук?»

Дубічы Асочныя
(прозвішча аўтара вядома рэдакцыі)

Народныя мастакі

У беларускіх вёсках жыве шмат народных мастакоў якія вырабляюць каштоўныя рэчы. Вось, напрыклад, у Кляшчэлях (Гайнаўскі павет) вырабляюць з гліны гаршкі, збанкі. Прадукцыя іх не толькі карыстаецца поспехам на рынках у нас, але і за граніцай, і перш за ўсё ў Англіі і Бельгіі. Карыстаюцца поспехам на загранічных рынках, а перш за ўсё ў Бруселі і Лондане, вырабы з саломы, а менавіта: кошы (кобалкі), саломяныя маты, палавікі. Не меншым поспехам карыстаюцца дываны з Беласточчыны.

Прадукцыя з саломы сканцэнтравана ў беларускіх вёсках. Вось некаторыя з іх: Шымкі, Лявонавічы (Беластоцкі павет), Цялушкі, Кошкі (Бельскі павет), Трасцянка і Кленікі (Гайнаўскі павет).

Прыгожыя дываны ткуць у Навакорніне (Гайнаўскі павет) і многа на Сакольшчыне, а перш за ўсё ў Янове. І хаця гэтая прадукцыя народных мастакоў знаходзіць купцоў нават за граніцай, аднак з імпартам не ўладжана справа. Гэтай справай займаецца крыху ЦПЛіА (Цэнтраля народнай і артыстычнай прамысловасці) ў Варшаве, аднак адбываецца гэта нерэгулярна і выпадкова.

Пажаданым было б, каб гэтай справай заняласся «Betesca» — прадпрыемства Галоўнага праўлення БГ-КТ. З гэтага, напэўна, мелі б карысць і сяляне, і прадпрыемства БГ-КТ і што найважнейшае развівалася б народнае мастацтва. (мх)

Жыццё падказвае

Усё больш сялян пераконваецца ў перавазе калектыўнай гаспадаркі. Таму яны ахвотна арганізуюць розныя сельскагаспадарчыя суполкі, гурткі і іншыя формы калектыўнай працы. Цяпер на Беласточчыне існуе 22 сельскагаспадарчыя кааператывы і 876 сельскагаспадарчых гурткоў, якія аб'ядноўваюць 19.200 земляробаў Беласточчыны.

У гэтым годзе распачало працу 347 калектываў па сельскагаспадарчай падрыхтоўцы, у якіх здабываюць сельскагаспадарчыя веды 2.910 чалавек вясковай моладзі.

Вясковыя жанчыны таксама не хочуць адставаць. Звыш 12.000 жанчын уступіла ў гурткі сялянскіх гаспадынь, у якіх вучацца карысным і вельмі патрэбным у іх працы рэчам. Такіх гурткоў існуе 294. (вб)

Звыш 5.000 км.

10 год таму назад, калі селяніну трэба было паехаць у горад, ён неаднойчы быў вымушаны ісці дзясяткі кіламетраў да чыгункі. Таму ў гаспадарчым развіцці вёскі, асабліва на Беласточчыне, не малое значэнне мела павелічэнне транспарту ПКС.

Цяпер на Беласточчыне існуе 106 пасажырскіх ліній ПКС, агульнай даўжынёй звыш 5.000 кіламетраў. Дзякуючы гэтаму, штораз больш вёсак Беласточчыны мае непасрэдную сувязь з Беластокам.

(вб)

Пераіменаванне вуліцы Нова-Сасновай у Беластоку на вул. К. Каліноўскага

Нядаўна Гарадская рада нарадовая ў Беластоку пераіменавала вул. Нова-Сасновую на вул. імя К. Каліноўскага.

25 выпускнікоў Завочнага Сельскагаспадарчага тэхнікума атрымала атэстаты сталасці

21 лістапада г. г. у Завочным сельскагаспадарчым тэхнікуме ў Беластоку адбыўся вечар для выпускнікоў гэтай школы, якія атрымалі атэстаты сталасці.

Дырэктар інж. Васілеўскі ўручае атэстат сталасці Мікалаю Цыванюку.

Атэстаты сталасці атрымала 25 абсальвентаў гэтай школы. 5 чалавек не вытрымалі экзаменаў і будуць здаваць паўторна. Найстарэйшым вучнем гэтай школы быў 52-гадовы гаспадар Гадлеўскі з Ломжынскага павета.

На вечары прысутнічалі прадстаўнікі Аддзела сельскай гаспадаркі Ваяводскай Рады нарадовай і настаўнікі тэхнікума.

Вечар прайшоў вельмі прыемна і радасна. Вучні абяцалі не забываць сваёй школы, вучыцца далей. Дзякавалі настаўнікам і кіраўнічку школы інж. Л. Вайтовіч за ахвярную працу, якую аказала яна ў часе падрыхтоўкі вучняў да экзаменаў.

Выпускнікі Завочнага Сельскагаспадарчага тэхнікума ў Беластоку.

Варта падкрэсліць, што гэтая школа вельмі карысная. Моладзь, якая не мае магчымасці далей вучыцца пасля 7 класаў можа, не адрываючыся ад сваёй працы, завочна вучыцца ў тэхнікуме і праз 5 год атрымаць атэстат сталасці.

Найстарэйшы выпускнік 52-гадовы гаспадар Гадлеўскі.

Пасля сканчэння гэтай школы, абсальвенты маюць права вучыцца ў вышэйшых навучальных установах нашай краіны.

НА ДОМ — ПОМНІК

Прапанова пабудовы Дома - помніка К. Каліноўскаму ў Беластоку спаткалася з вялікім адабрэннем сярод нашых чытачоў. Ніжэй падаем прозвішчы чытачоў, якія адгукнуліся на заклік і прыслалі грошы на адрас рэдакцыі.

1. Ф. Берніковіч, ваяв. Альштынскае	50 зл.
2. Л. Зданоўскі, Альхоўка	20 зл.
3. К. Грынкевіч	100 зл.
4. Ю. Валкавыцкі, Варшава	50 зл.
5. А. Гібка, Тчэў	50 зл.

Просім далей дабраахвотныя складчыны на пабудову Дома - помніка прысылаць на адрас:

Społ. Komitet Budowy Domu - Pomnika K. Kalinowskiego, Białystok, konto PKO 12-9-315.

Працяг будзе

Такіх сустрэч трэба больш

У сувязі з 40-ой гадавінай утварэння КПП, а таксама для папулярызацыі традыцый КПЗБ і Кастрычніцкай рэвалюцыі 12.XI.1958 г. у вёску Вялікія Тынявічы прыехалі былыя члены КПЗБ. У зале мясцовай школы адбыўся сход, на якім прысутнічала многа мясцовых сялян, а таксама сялян з суседніх вёсак: Лапухоўка і Малыя Тынявічы.

Сяляне не змяшчаліся ў школьнай зале і таму частка з іх вымушана была стаяць у сенях, дзе праз адчыненыя дзверы слухалі даклад былых членаў КПЗБ.

Прыезджыя расказалі аб ролі Кастрычніцкай рэвалюцыі, аб КПП, а таксама, як члены КПЗБ, аб жыцці і дзейнасці КПЗБ у 30-тыя гады. Гаварылі аб тым, якую ролю адыграла КПЗБ ва ўспамянутыя гады, як змагалася за народную ўладу, і якія катаванні і праследаванні вымушаны былі пераносіць з боку тагачаснай улады. Пасля даклада адбылася дыскусія паміж сялянамі і дакладчыкамі. Гэты вечар многа даў мясцовым сялянам.

Трэба такіх вечароў арганізоўваць як найбольш, яны пазнаёмяць сялян больш грунтоўна з мінулым нашай краіны. (я)

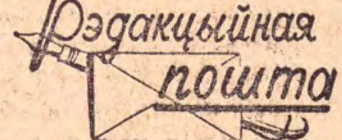

УЛ. ДАНІЛЮК, Глівіцы — ліст ваш надрукуем.

ЧЫТАЧ З ВЁСКІ КАНЕ пошта Нурэц — чаму не падпісалі ваш ліст прозвішчам. Ананімаў не друкуем.

М. ПАНФІЛЮК — Дубічы Царкоўныя. Дзякуем за прысланы гумар. Нажаль не выкарыстаем, быў ужо ў «Ніве» надрукаваны.

Е. САЦ — Гайнаўка — Адказ на ваш ліст высылаем поштай.

І. С. Кнаразы. Справай аб якой пішаце зацікавіліся і пастараемся дапамагчы.

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok, M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25-89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć, na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16

Nkl. 5.000 Bltk. E-1

Сівыя

У адного мудраца спытаўся хлапец:

— Якія дзяўчаты найбольш верныя, бландзінкі, ці шатэнкі?

— Сівыя, адказаў мудрэц.

На судзе

Скажыце, грамадзянін, за што біліся вашыя суседзі, — пытаецца суддзя ў сведкі.

— Што я ведаю — гэта мая справа, а за што яны біліся — гэта іх справа.

— Калі вы не скажаце праўды, будзеце пакараны, — прыгразіў суддзя.

— Калі вы мяне пакараеце, гэта — ваша справа, — адказаў грамадзянін.

Яго ўсе слухаюць

Кумачка, скажыце, як вашаму сыну ў войску?

— Вельмі добра, яго ўсе слухаюць.

— А кім ён, — пытаецца кума, — можа падафіцэрам?

— Падафіцэры слухаюць яго.

— А можа афіцэрам?

— І афіцэры слухаюць яго.

— Тады кім ён?

— Трубачом, — адказала маці салдата.

Прыслаў
УЛ. ВАУРАНЮК
Кленікі, Гайнаўскі пав.

Сход

У вёсцы адбываўся сход, на якім абмяркоўвалася дзейнасць мясцовага ГС-а. Устае адна жанчына і пытае.

— Скажыце, чаму той..., як жа яго там,— ну той, што над яйкамі стаіць, так дрэнна адносіцца да жанчын?

Дыпламат — рамеснік

Здарылася так, шо норма вугалю вышла, у хаце стала холадна, як на паўночным полюсе.

У кутку хаты стаяла кафлёвая печ тоўстая, як вясковая баба, і халодная, як высакамерная прыгажуня. Падлічыўшы расход паліва, я пераканаўся, што печ нейкая пражорлівая, ненахланная і паклікаў печніка, як прафесара па гэтых справах, каб перарабіў печку.

Прыйшоў пячнік, чалавек вясёлы, (а я страшэнна люблю вясёлых) пагладзіў далонню бліскучыя кафлі, як каханую дзяўчыну, і сказаў:

— У мяне, баламутка, шалець не будзеш, я пячнік стары, з-пад маёй рукі печ павінна грэць 24 гадзіны, ні на мінуту раней не выстыгаць.

Я гатоў быў пацалаваць пячніка, толькі ён быў не пабрыты.

Пячнік залез на табурэтку, разабраў верхнія кафлі, запаліў запалку, заглянуў у дзірку і, злазячы аб'явіў:

— Пустая яна ў сярэдзіне, як турэцкі барабан. У чалавеку без нутра жыццё таксама не тлее. Пераробім печ. Як ёсць ахвота, зробіцца ўсялякая работа. — Гэтую печ таксама рабіў пячнік, а не слёсар, — заўважыў я, каб падтрымаць размову.

— Майстар майстру не роўня, партацкая работа, на вецер паліце. Трэба паўсотні шаматнай цэглы дадаць, пячныя каналы — калодцы зрабіць, тады печ танцаваць будзе.

— Божа барані! Няхай лепш стаіць на месцы, —• прашаптаў я.

— Будзе стаяць, як помнік, а грэць, як цэплавы камбінат. Закачу рукавы, як толькі матэрыял прывязу, — паабяцаў майстар на развітанне.

Некалькі дзён пячніка не было, потым з'явіўся, пачаў складаць звезеную цэглу. З таго зробім новыя лёгкія нашай прыгажуні, каб так цяплом дыхала, як пячніковы цэх, загаварыў і пайшоў.

Праз тры дні ізноў з'явіўся пад вечар. Ён разбіраў кафлі і мармытаў сабе пад носам:

— Галаву адарваць таму, што рабіў гэту яму, каб праглынала вугаль. Пры халоднай печы нават самае гарачае каханне застыне.

Разабраўшы печ, вясёлы майстар больш не паказаўся. Ад холаду ў хаце ў мяне барадаўка на насу выскачыла. Я ўспомніў, што рыбу ловяць лодкай, а майстра гарэлкай і паслаў пячніку запісачку. Пячнік прыйшоў неадкладна. Папіваючы і закусваючы чым Бог паслаў, ён насцярушыўся ад холаду, а я гаварыў.

— Бачыш, у якім холадзе я жыву, злітуйся, пастаў печку.

Пячнік асушыў чарку, на другую ласіцца і гаворыць.

— Матэрыяльчык раздабуду — зраблю.

— Цэгла то ёсць, — прыпомніў я нясмела.

— Цэгла — пустая справа, без умацавання і цэгла мала што вартая. Шамотавая глінка патрэбная, каб печ дзесяць год стаяла. Заўтра печ будзе гудзець, як паравоз, — паабяцаў майстар.

Пасля таго пячнік з'явіўся ў той дзень, калі я напісаў завяшчанне і вастрыў брытву. Ён пасвістаў і ўкладваў цэглу, а калі закончыў працу, паклаў у печ паперы і падпаліў. Печ забурчэла, як бульдог. На мае заўвагі, што доўга працягнуў работу, пячнік заморгаў вачыма і стаў апраўдацца.

— Сёння цяжкі час, добрая работа не заўсёды трапляецца. Я ў заказчыкаў печы паразбіраю, а потым па чарзе ўсім стаўлю. Пакідаць баюся, каб іншыя майстры не перахапілі.

Аказваецца, сёння (для асабістай выгоды) рамеснікі паступаюць як дыпламаты, і гэта мае ўплыў на нас.

А жыццё ў нас такое, што без печкі не абыдзешся.

Дзядзька Лявон

ПАМЫЛІЎСЯ

Я ажаніўся ў 20 год.
А наш цяперашні народ
Як толькі стукне васемнаццаць
(Дзе тут чакаці, каб аж дваццаць)
Ён сабе зараз знойдзе жонку,
Для маладых гадоў палонку.
Ён яшчэ розуму не мае —
Жыццё сямейна пачынае.
Спаткай яго за два гады
І скажа ён табе тады:
«Ой, як я моцна ашукаўся,
Штс з гэтай гадзінай заняўся.
Як толькі сын у нас знашоўся,
Я ўзяў і з ёю разышоўся.
Яна хацела жыць, як пані,
І каб рабіці ані-ані.
І ты хоць землю раскапай
А грошай ёй чым болей дай.
Каб есці смачна навaрыў,
Бяльё сабе і ёй памыў,
Дзіця ўночы калыхаў
І ёй ніц кепска не сказаў.
Як вывела мяне з цярпення,
Узяў у рукі я раменя,
Як пацягнуў ёй па плячах.
Аж слёзы сталі ў вачах.
Дакуль ты будзеш вымагала?!
І даў я ёй тады не мала
Падумаў: цяпер разыдуся
А сам яшчэ раз ажанюся.
Так змарнаваў свае гады.
Каб быў парадзіў хто тады,
Каб бацька быў не даў жаніцца,
А цёшча з дочкай палюбіцца,
Вось быў бы я цяпер шчаслівы
І не пісаў бы ты да «Нівы».
Цяпер я толькі дагадаўся,
Што ў маладосці ашукаўся».
Глядзіце, вы, мае сябры,
Як хочаце жаніцца,
Заўсёды ў маладых гадах
Вам лёгка памыліцца.
Трэба да сталасці дайсці,
Тады да справы брацца,
Як ажаніўся — згодна жыць,
Каб з жонкай не спрачацца.

МІКАЛАЙ КРАУЧУК
Патока
Беластоцкі павет

Дзядзька Фёдар

(Працяг са стар. 3)

Не менш і здольных сыноў меў дзядзька Фёдар. Старэйшы з іх у шаснаццаць год патрапіў ужо зрабіць уласную скрыпку, сярэдні, калі яму пайшоў трынаццаты год — двухкалёсны веласіпед, а толькі наймалодшы не мог ніяк уціхамірыцца сур'ёзнымі заняткамі. Калі не бавіўся ў войска, дык маляваў безупынна і на ўсе лады партрэты свайго бацькі. Мусіць, таму, што партрэты гэтыя, адлюстроўваючы ўсе асаблівасці твару ці фігуру галавы сям'і, былі ўсё ж далёка непраўдзівыя, не цярпеў іх дзядзька Фёдар, як чорт свянцонай вады.

Гэты запал маладога таленту з аднаго боку, як і недааацэньванне патрэб яго развіцця з другога — былі прычынай, дзеля якой сеніор Фёдар два дні адсядзеў у гміннай пацы перадваеннай Польшчы.

А справа мелася так.

Быў прыгожы вясенні поўдзень. Пацяплеўшае сонца лянiва прыгравала кароплівыя бакі стаяўшых гурбой Фёдаравых авечак, ціха іржаў галодны конь. Хвядося даіла ў хляве карову, а дзядзька Фёдар раскошна драмаў на прызбе. Толькі наймалодшы сын яго нецярпліва ёрзаўся на працілеглым плоце. «Тату, — зарагатаў ён, — тату, гляньце на дзверы!». Бацька неахвотна пакасіў вока ў напрамку дзвярэй і анямеў: на лёгкім ветры калыхаўся прычэплены да дзвярэй яго ўласны партрэт. Памылку выключаў прытым яшчэ вялізны подпіс унізе: «Бацька, залатая дзюба».

Дзядзька Фёдар, хоць і стары, але ў злосці ці выпіўцы ён яшчэ куды лаўкач! Секунды не прайшло, а ён стаяў ужо ля драбіны ў хляве, па якой наймалодшы хутка ўскарабкаўся на вышкі.

«Ннну, вырадку...» — прашыпеў стары Фёдар і скочыў да драбіны. Драма мела разыграцца пры «замкнутых дзвярах». І так было б сапраўды, каб не адна, можна сказаць, дробязь.

Была ранняя вясна, і на вышках ляжаў тонкі слой мінулагодняй саломы. Хлапчук прабег яе мігам. Старэйшаму трэба было задумвацца над кожным крокам.

Вядома, вышкі зроблены заўсёды з рэдка паложаных, круглых друкоў, да таго яшчэ нічым не ўмацаваных. Але гнеў асляпіў дзядзьку Фёдара і забраў рэшткі развагі.

Грудзі яго захадзілі, быццам дыркавы мех каваля Хухаля, а рукі ў прадчуванні роскашы набліжаўшайся помсты пацягнуліся да сына.

Ды кажуць: каго Бог пакараць хоча, таму розум адыме.

У гэтым выпадку ўсе згодна сцвярджаюць, што так яно і было. Рассунуліся друкі, чуць прыкрытыя саломай, і дзядзька Фёдар праваліўся скрозь круглякоў.

Яшчэ праз хвіліну сын бачыў зверху яго тырчачую сярод саломы галаву з выпучанымі ад перапалоху вачыма, а жонка знізу — разбаўтаныя ногі, але толькі нейкую хвіліну.

Бо друк, якога агірачыў Фёдар, разгойдаў яго толькі і пусціў галавою ўніз.

Далей справа разыгралася хутчэй, чым можна было чакаць. З раскінутымі рукамі і нагамі дзядзька Фёдар ніцма шлёпнуўся на карову.

Пад рогат сына і крык перакінутай у гной Хвядосі стралою вылецеў Фёдар на перапалоханай карове з хлева. Рукамі ахапіўшы моцна шыю жывёліны, ён бязвольна боўтаў нагамі па яе жываце, прымушаючы тым самым апошнюю да яшчэ жывейшага бегу. Такім чынам, разы са тры крунуў дзядзька Фёдар на хрыбце каровы па ўласным двары і праз адкрытыя вароты вылецеў на вуліцу. Эх, і слаўна выехаў дзядзька Фёдар з варот, слаўна!

Дагэтуль людзі забыць не могуць, як падатнік з павета, падвінуўшыся пад рогі незвычайнага седака, паставіў стаўбом пыль па ўсёй вуліцы да самага скрыжавання. І хоць дзядзька Фёдар тлумачыўся ў гміне, што ён не мог кіраваць кароваю хоць бы таму, што ў той час, як яна (мабыць, не па сваёй і не па яго волі) гнала ў другі канец сяла прыезжага падатніка, што той час ён ужо даўно ляжаў сярод вуліцы, нічога не памагло старому выкруціцца з бяды.

Прасядзеў дзядзька Фёдар два дні ў гміннай пацы на адным хлебе ды вадзе. Падаткі таксама, хоць з бядой ды горам, плаціць мусіў. А што чакала яго ў хаце ад раз'юшанай палавіны — аб гэтым можна і другое, не меншае апавяданне скласці.

С. ЗАСТАВІН